EKİM

İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ, BİRLEŞİN!

Sayı:24, Eylül 1989

Düzen ve devrim

Türkiye, sıcak, hareketli, karmaşık, gerilim ve çatışmalarla dolu yeni bir döneme doğru hızla yol alıyor. Olayların çok yönlü akışı devrimci bir durumu oluşturacak yönde gelişiyor. Böyle dönemler toplumların tarihinde her zaman ya da sık sık görülmez. Devrim yapmak isteyenler için hayati önemde özel tarihsel fırsatlardır bunlar. Toplumu köklü bir dönüşüme uğratmak, kurulu düzeni yıkmak hedef ve gayretinde olanların, komünistlerin ve devrimcilerin, Türkiye´nin geçmekte olduğu evrenin tarihsel anlamı ve önemi üzerine daha derin ve tekrar tekrar düşünmeleri, görev ve sorumluluklarına bunun bilinciyle yaklaşmaları gerekiyor.

Keyfi ve sınır tanımaz bir askeri rejim altında gösterilen tüm çabalara, alınan tüm tedbirlere rağmen, kurulu düzeni "korumak ve kollamak" girişiminin 9.yılında sermaye cephesi tüm cephelerde dökülüyor. Ekonomide derin bir bunalım, siyasal yönetimde belirsizlik ve istikrarsızlık, hoşnutsuzluğu biriken işçi sınıfı karşısında saklanamayan bir tedirginlik, özgürlüğü uğruna dövüşen Kürt ulusal hareketi karşısında acz ve çaresizlik, sıradan dış politika olaylarında aczi tamamlayan tam bir kişiliksizlik vb. Bunlara,burjuva siyasal yaşamın bayağı ve kısır iç çekişme ve didişmelerinden, düşünce ve kültür yaşamındaki genel çürüme ve kokuşmaya kadar, bir dizi başka öğe eklenebilir. Düzeni istikrara kavuşturma, tahkim edip güçlendirme girişiminin 9. yılında varılan yer, işte bu. Bunlar saklanamaz ve reddedilemez gerçekler olduğu için, 12 Eylül icraatçısı bir azınlık dışında, düzen savunucusu ve sözcüsü durumundaki çok kimse, darbenin yıldönümünde, darbenin çözüm olamadığını itiraf ediyor. Bu aslında çözümsüzlüğün itirafıdır. Devrim güçlerinin kanlı operasyonlarla ezildiği, yığınların silah zoruyla kontrol altına alındığı, sermaye cephesinin iç çelişkilerinin geri plana itildiği ve bir iç muhalefete bile olanak tanınmadığı engelsiz bir dönemin dilediğince uygulanan politikaları çözüm olamadıysa eğer, bundan, düzenin yapısal çözümsüzlüklerle malül olduğu, ve bu durumda, mevcut düzeni temellerinden yıkmak, yani bir toplumsal devrim için nesnel koşulların elverişliliği gerçeği kendiliğinden çıkar. Düzen savunucuları bu kadarını itiraf edecek değil elbet. Ama düzeni yıkmak isteyenler, tüm komünistler ve devrimciler, bilinçli işçiler ve sade militanlar, bu gerçeğin açıklıkla bilincinde olmalıdırlar. Dönekliğin, korkaklığın, umutsuzluğun, saflardan kaçışın, tarihsel karamsarlığın bir eğilim ve davranış olarak devrimci saflarda hala var olabildiği günümüzde, bu gerçeğin bilincinde olmak ve onu sindirmek muazzam bir güç ve enerji kaynağı olacaktır. Türkiye gibi bir ülkede umutsuz ve karamsar olmak, cehalet ve darkafalılıktan değilse eğer, çok zayıf kişiliklerin bir yansıması ve kanıtı olabilir ancak.

* * *

Türkiye´yi yeni bir fırtınalı dönemin eşiğine, bir kez daha, Türkiye kapitalizminin yapısal zayıflığı ve bunalımı getirmektedir. Dokuz yıl boyunca en uygun siyasal koşullarda uygulanan ekonomik "istikrar" reçetelerinin ardından, Türkiye kapitalizmi bugün yeniden derin bir bunalım içinde kıvranır duruma gelmiştir. Ekonomi bütün reçeteleri tüketmiştir. Düzen cephesine ekonominin durumu ve gidi-

şatı konusunda genel bir çözümsüzlük ve bundan doğan genel bir karamsarlık egemendir. İç ve dış borçların sürekli büyümesi, üretim düşüşleri, büyüme hızının sıfırlanması, durgunluk içinde enflasyon, sürekli artan işsizlik -ekonominin resmi rakamlarla teyid edilen kaba tablosunun bazı çizgileridir bunlar. Bu tabloya sermaye yazarlarının "gelir uçurumu" olarak ifade etmeye tercih ettikleri servet-sefalet kutuplaşmasını da eklersek, siyasal istikrarsızlığın ve başlamış bulunan yeni devrimci yükselişin maddi-iktisadi zeminini kabaca tanımlamış oluruz.

Bugün siyasal istikrarsızlık, yönetememe krizi, sermaye düzeni için iktisadi bunalımdan beslenen ve onu tamamlayan bir başka temel sorundur. Dokuz yıl önce yapılan darbeyle yalnızca iktisadi "istikrar" değil, bundan da önemli ve öncelikli olarak siyasal "istikrar" hedefleniyordu. Bu darbenin icraatçıları daha işbaşındayken yeni bir darbenin hazırlıklarına ilişkin tartışma ve spekülasyonlar, gerçeklik payı ne olursa olsun, rejimin yaşamakta olduğu çıkmaza ve kısır döngüye bir kanıt oluşturur. İki yıl önce ise siyasal istikrar arayışı için erken seçime gidilmişti. Bugün de aynı arayışa bir çözüm olarak bir kez daha yoğun bir erken seçim tartışması ve baskısı varsa eğer, bunu da aynı çıkmaza ve kısır döngüye bir öteki kanıt saymak gerekiyor. İlginç olan, çare olarak sunulan erken seçimin çare olup olamayacağı kuşkusunun, bizzat bu "çare"nin savunucularında bile varolabilmesidir. Normal koşullarda çözümü sıradan işlerden olan bazı sorunların, örneğin son ayların gözde konusu Cumhurbaşkanlığı seçiminin, düzen kampında bunca yoğun tartışma ve çekişmelere neden olması giderek bir kriz öğesine dönüşmesi de, rejimin işlerliğindeki zayıflığa bir göstergedir.

Rejim bir kez daha tıkanmıştır. Ciddi, az çok kalıcı sayılabilecek bir "alternatif", bir çözüm üretememektedir. Oy desteği beştebire düşmüş bir partinin hükümet olarak kalmayı ve parlamentonun üçteikisini elinde tutmayı hala sürdürmesi kendi becerisinden değil, alternatif kısırlığındandır. Bunu muhalefet partilerinin beceriksizliğine yoran ve yığınları aldatmayı amaçlayan kasıtlı burjuva propagandasına devrimci saflarda bile itibar edilmesine şaşmak gerekir. Çözüm ve alternatif kısırlığı burjuva muhalefet partilerinin beceriksizliğinden değil, köklü ve yapısal sorunlarla yüzyüze sermaye düzeninin manevra alanının darlığındandır. Düzenin manevra alanı hayli daraldığı içindir ki, vahim bir hal almış bulunan ve burjuvazi tarafından "milli dava" ilan edilen temel iktisadi ve siyasal sorunların çözümü için, "iktidarıyla ve muhalefetiyle" tüm burjuva siyasal parti ve çevreler benzer politikaların dışına çıkamıyorlar ve çıkamazlar. SHP'nin, -"SHP Solcuları"na belki şaşırtıcı gibi görünen bir tutumla-, resmi devlet politikalarını hükümet partisinden daha kararlı savunması ve daha şimdiden gelecekteki iktidarının ilk iki yılında "sosyal-demokrat programını" uygulamayacağını, yığınlardan fedakarlık isteyeceğini açıklaması bundandır. Burjuva muhalefetinin hayli yıpranmış olan hükümet partisi karşısında biricik malzemesi bu yıpranmışlığı kullanmaktır. Sorunlar "memleketin kötü idaresinden doğuyor" şeklindeki propaganda, yığınları aldatmayı ve oyalamayı, dikkatleri düzenin kendisinden yıpranmış yönetimlere çekmeyi amaçlayan bu propaganda, yığınların desteğini alabilmek için muhalefetin kullanabildiği esas temadır. Ve burjuvazinin mevcut hükümet karşısında muhalefet partilerinden birine desteğini yöneltmesi ve "alternatif" olarak sivriltmesi, sözkonusu partinin ortaya koyacağı farklı programa değil, yığınları aldatmayı ve oyalamayı başarabilme yeteneğine bağlıdır.

* * *

Düzenin zayıflıkları bilinciyle hareket eden egemen burjuvazi, bir yandan baskı ve şiddet aygıtlarını tahkim eder, muhtemel bir devrimci bunalıma karşı kendini hazırlarken, öte yandan böyle bir bunalımı engellemek, hiç değilse olanaklar ölçüsünde geciktirmek için, sahte alternatifler hazırlıyor. Bugün daha çok SHP'de temsil edilen ve kendine sosyal-demokrasi diyen akıma bu açıdan bakmak gerekiyor. Türkiye'nin yakın dönem tarihi, sosyal-demokrasi-

nin her devrimci yükseliş döneminde devrime karşı dalgakıran rolü oynadığını açıklıkla göstermiştir. Sosyal-demokrasi, bugünkü SHP ve DSP, İnönüler ve Ecevitler, baskı ve sömürüden bunalan ve düzen dışına akma potansiyelinde olan yığınları "sol" bir görünüm ve demagojiyle düzen içinde tutmak, aldatmak, oyalamak ve pasifize etmek, düzenin yaşamakta olduğu krizin devrimci bir duruma dönüşmesini engellemek şeklindeki hain, gerici ve karşı-devrimci misyonu bilinçli ve gönüllü olarak üstlenmiş bulunuyorlar. Sermayenin işçi sınıfını, kır ve şehir yoksullarını ve Kürt köylülüğünü dizginlemede bugün en gözde umudu sosyal-demokrasidir. Bunda ne ölçüde ve ne kadar süre başarılı olabileceği ayrı bir sorun olmakla birlikte muhtemel bir sosyal-demokrat hükümetin temel işlevi bu olacaktır. Bilinçsiz yığınlar ile, devrim ve iktidar perspektifleri zayıf, devrimci çözümün tasfiyesi pahasına verilebilecek bazı sınırlı tavizlere ve sözde bir "yumuşama"ya umudunu bağlamış bir kısım darkafalı küçük-burjuva "devrimci"si dışında, bu gerçeği herkes bilmektedir.

Düzenin krizini derinleştirmek ve muzaffer bir devrime dönüştürmek isteyen her gerçek devrimci parti, grup ya da kişi, genel olarak sosyal demokrasi ve özel olarak SHP konusunda açık ve net olmalı, en ufak bir hayale olanak tanımamalıdır. Bu temel, ilkesel ve stratejik önemde bir sorundur. Bu konudaki titizlik ve açık tutum, gerçek devrimciliğin ayrım çizgisidir. Bu alanda ikili bir görevle karşı karşıyayız. Bir yandan yığınlar içindeki yanılsamaları sosyal demokrasinin içyüzünü sergileyerek kırmak, öte yandan bu temel sorunla ilgili devrimci saflardaki reformist eğilime ve hayallere karşı ideolojik mücadele vermek zorundayız.

Bağımsız bir devrimci sınıf hareketi geliştirmek acil göreviyle yüzyüze olan biz komünistler, bunun önündeki en temel ve güçlü engellerden birinin, işçi sınıfı saflarında sosyal-demokrasi konusundaki yaygın hayaller olduğunu bir an için bile unutmamalıyız. Bağımsız bir işçi sınıfı hareketi yaratmak bakımından sosyal-demokrasinin etkinliğini kırmak sorunu stratejik bir önem taşımaktadır. Öte yandan, yığınların birikmiş hoşnutsuzluğunu militan devrimci bir kitle mücadelesi doğrultusunda geliştirmek şeklindeki devrimci taktik çizginin başarısı için de aşılması gereken temel engellerden biri, yine sosyal-demokrasiye ilişkin hayallerdir. Ve son olarak, devrim mücadelesini zaferle taçlandırabilmek, sermaye düzeninin çözümsüzlüklerini onu temellerinden yıkmak doğrultusunda değerlendirebilmek ve iktidar temel hedefine ulaşabilmek de, öteki koşulların yanısıra, sosyal-demokrasinin karşı-devrimci misyonun boşa çıkarabilmek ölçüsünde mümkündür.

Yaşadığımız dönemde yığınlar arasında, hatta devrime yakın unsurlarda, SHP konusunda ehven-i şer düşüncesi kuvvetlidir. Bu düşünce her dönemde ve bugün, devrime akabilecek öğeleri sosyal-demokrasiye yöneltmektedir. Baskı ve sömürüden bunalan işçilere ve emekçilere, ehven-i şerin şerlerin en kötüsü olduğunu, dahası, Türkiye'nin bugünkü koşullarında, sosyal-demokrasinin ehven-i şer bile olamayacağını, sermayenin sınırları belli politikalarının dışına çıkamayacağını, zaten buna niyetli de olmadığını anlatmak gerekmektedir. Gündelik politik yaşam bunu anlatabilmenin sayısız olanaklarını sunuyor. Son cezaevi direnişleri döneminde SHP'nin aldığı resmi tavır ve rejimin Adalet Bakanının SHP yönetimine ödediği şükran borcu, yalnızca sıradan bir örnektir.

Devrimci saflarda ise sosyal-demokrasiye karşı zayıflığı, ideolojik ve sınıfsal konumlardan kaynaklanan daha derin nedenlerin yanısıra, reformlar sorununa yaklaşımdaki çarpıklık beslemektedir. Bir devrimci için reformlar, devrimci mücadelenin yan ürünleri oldukları ölçüde bir değer ve anlam taşırlar. Bu tür tavizleri devrim mücadelesini güçlendirerek elde edebiliriz. Devrim mücadelesini güçlendirmek ise reformizmi zayıflatmak, etkinliğini kırmaktan geçer. Devrimi güçlendiren ve mücadeleyi kolaylaştıran türden reformlar, burjuvazinin güçlenen devrime vermek zorunda kaldığı tavizler olabilir ancak. Devrim bu tavizleri kullanarak kendini daha da güçlendirmeye çalışır. Oysa muhtemel bir SHP hükümetinden umulan iğreti bazı "kaza-

nımlar", devrim alternatifini zayıflatmanın, yığınları devrim mücadelesinden alıkoymanın ömürsüz ve değersiz bedelleri olabilir ancak. Burjuvazinin gelişecek bir devrimci işçi hareketinin tedirginliğini ve sürmekte olan Kürt özgürlük mücadelesinin sıkıntılarını yaşadığı bir dönemde, devrimci bir yükselişin uç verdiği günümüzde, reform-devrim diyalektiğine leninist yaklaşımı açıklıkla kavramak her zamankinden ayrı bir önem taşımaktadır.

Tekrar vurgulamayı önemli görüyoruz: sınıf hareketinin bağımsızlığı, devrimci mücadelenin başarılı gelişimi ve devrimin geleceği bakımından sosyal-demokrasi sorunu temel ve hayati bir önem taşımaktadır.

* * *

Düzenin karşı karşıya olduğu köklü ve çözümsüz sorunlar ile Türkiye´nin girmekte olduğu fırtınalı dönem, düzeni yıkmak ve devrimi gerçekleştirmek isteyenlere yalnızca sevinç ve heyecan verebilir. Oysa bu aynı olgular revizyonistleri ve solcu geçinmeyi seven liberal aydınları, rejim yumuşamadan sertleşecek kaygısıyla tedirgin ediyor. Gelinen aşamada tutumunu belirgin bir şekilde düzenden yana belirlemiş bu kesim için biricik umut, düzenin bu bunalımlı dönemi kazasızbelasız atlatabilmesinde burjuvaziye verecekleri destek karşılığında burjuva legalitesini kazanabilmektir. Geçmişte, bunalımlı anlarda düzeni düze çıkaracak "milli koalisyon" istekleri sermaye çevrelerinden ve ordudan gelirdi. Bugün bu yollu istekler yine aynı çevrelerin bir kısım sözcülerinden geliyor. Fakat düzenin bu istemine ve ihtiyacına bugün gönüllü sözcülük eden yeni güçler, revizyonistlerden başkası değil. Bu hain ve devrim karşıtı bir konumdur. Modern revizyonistlerin yalnızca taktiği değil, bir bütün olarak programı, devrimin tasfiyesini ve düzenin istikrara kavuşturulmasını öngörüyor. İstikrarlı bir düzen,yani istikrara kavuşmuş sermaye düzeni, Türkiye´de "demokrasi"yi ve Kürdistan´da "kültürel özerkliği" olanaklı kılacaktır! Revizyonistler böyle düşünüyor, bunun için çalışıyorlar. Bunların ham hayaller olması, revizyonizmin burjuvaziye sunacağı hizmetin değerini azaltmıyor. Devrimci bir bunalıma karşı çok yönlü olarak kendini hazırlayan burjuvazi, kendisine sunulan bu hizmetin değerini biliyor ve uşaklığın bedelini uşakları kendi legalitesi içine almaya hazırlanarak ödüyor. Devrimci tutsaklara sıradan tavizler vermekten bile kaçman düzen, düzen uşaklarına legalitelerini vermeyi yalnızca bir zamanlama sorunu olarak görüyor.

* * *

Türkiye´de sol ve sağ kavramları safları belirginleştirmiyor, tersine karartıyor. Düzen uşakları kendilerini sol olarak sunabiliyor. Gerçek ayrım çizgisi devrim ve düzen arasında çizilmelidir. Türkiye´nin girmekte olduğu yeni dönemde bu ayrım özellikle önemlidir. Kurulu toplumsal ve siyasal düzeni temellerinden yıkmayı hedefleyenler, düzenin yaşamakta olduğu bunalımı devrimci bir bunalıma, giderek muzaffer bir devrime dönüştürmek isteyenler devrimcidir ve devrim kampını oluşturmaktadırlar. Kurulu toplumsal ve siyasal düzeni savunan, güçlüklerini ve bazı kusurlarını gidererek onu düze çıkarmaya, kapitalizmi istikrara kavuşturmaya çalışanlar ya da bu doğrultudaki çabalara bilinçli ve gönüllü olarak destek verenler ise düzen kampını oluşturmaktadırlar. Burada,bugün için devrime karşı şiddet kullanmaktan yana olup olmamak, soruna stratejik açıdan bakıldığında öze ilişkin bir farklılığa tekabül etmez. Ortak payda, devrimin engellenmesi yoluyla düzeni esenliğe çıkarmaktır.

Düzenle devrimi ayıran hat, ateş hattıdır.

EKİM

İzmir'de Cezaevi direnişiyle dayanışma faaliyetleri

Aydın cezaevinde iki devrimci tutsağın burjuvazinin bekçi köpeklerinin vahşi saldırıları sonucu öldürülmesi kamuoyunun duyarlı kesimlerinin öfkeli protestolarıyla karşılaşırken İzmir'de ilk tepki devrimci işçilerin girişkenliğiyle ortaya kondu.

Üyesi olduğumuz sendika yetkilisinin çağrısı; tüm sendikalara, Tabibler Birliği, Baro, İnsan Hakları Derneği, Halkevleri ve ilerici yayın organlarının temsilcilerineydi.

Saldırıların protesto edilmesi, eylemcilere destek verilmesinin biçimlerini belirlemek üzere İHD'de gerçekleşen ilk toplantıya iki sendika yetkilisi *Toplumsal Kurtuluş, Yeni Çözüm, İşçi Dünyası, Emeğin Bayrağı* ve *Hedef* dergilerinden temsilciler katıldı. Öneriler şöyleydi: *Toplumsal Kurtuluş:* Hemen panel düzenlenmeli. *Yeni Çözüm:* Süreli veya süresiz açlık grevine gidilmeli. Hedef: Aydın'a gidilip tutuklu aileleriyle oturma grevi yapılmalı. Emeğin Bayrağı: Hangi biçimde gelişirse gelişsin her eyleme katılacağını belirtirken sendikacı arkadaşın önerisi daha farklı bir içerikteydi. Şöyleki; önerilen eylemler nitelikleri gereği sınırlı sayıda insanı kapsar. Oysa mevcut siyasi atmosferde baskılara tepki duyan, tepkisini değişik düzeylerde ortaya koyabileceklerin sayısı binlerle ifade edilebilinir. Sorun bu tepkilerin olabildiğince kitlesel olarak gösterilmesini olanaklı kılan organizasyona gitmektir. Dahası bu ortamı işçilerin politik eğitimi açısından değerlendirmek gerekiyor. Bu amaçla bir çalışma komisyonu oluşturup, sendikalarda, derneklerde bir dizi toplantı tertip edilerek, ileri işçiler aracılığıyla baskılar fabrikalarda, işyerlerinde teşhir edilmeli, işçiler baskılara tepki göstermeye teşvik edilmelidir. Hemen şimdiden, ilerici kişi ve kuruluşların imzaladığı ortak bir bildiri hazırlanıp basına yansıtılmalı, kamuoyu oluşumuna bağlı olarak miting, gösteri vb. eylemler hedeflenmelidir.

Sendikacı arkadaşın önerisi gerek daha geniş kesimlerin harekete geçmesi, gerekse sınıfın politik eğitimi açısından önem taşıyordu. Ne var ki, hemen her sorunda işçilerin politik geriliğini kendi geri kavrayışlarına siper eden, sınıfa güvensiz anlayışlar burada da egemendi. Tartışmaların sonucunda ortak bir basın bildirisi yayınlamanın ötesinde bir görüş birliğine varılamadı. *Emeğin Bayrağı*'ndan arkadaşın önerisi üzerine ertesi günkü toplantıda imzalanmak üzere bildirinin sendikacı arkadaş tarafından hazırlanması kararlaştırıldı. İkinci toplantıya yalnızca *Yeni Çözüm, Emeğin Bayrağı, İşçi Dünyası* ve *Hedef*'ten temsilciler gelmişti. Ancak; mükemmel olarak niteledikleri bildiriyi bir şartla imzalayacaklarını belirttiler. Bildirinin sonunda geçen "özgürlük ve sosyalizm kavgasında şehit düştüler" cümlesinin yerine "demokrasi uğruna şehit düştüler" cümlesi konmalıydı. Ne garipti; sosyalist olduklarını söyleyenler, propaganda düzeyinde de olsa "sosyalizm" vurgusunun yapılmasına tepki duyuyorlardı. Hangi demokrasiydi uğruna ölünen! Burjuvazinin bu baskı ve sömürü mekanizmasının paramparça edilerek yerine özgür ve sömürüsüz bir sistem konması için mi ölünüyordu, yoksa burjuvazinin ehlileştirilmesi için miydi bunca kan? Kuşkusuz birincisi içindi. Sömürüsüz bir dünyaya duyulan özlem ve tutku burjuvaziye duyulan kin ve öfkeyle yoğrulduğu içindir ki ölüme adım adım ve başı dik yürüme iradesi gösterilebiliniyordu. Burjuvazinin ehlileştirilmesi için öldüler demek, devrim şehitlerine saygısızlıktı. Başkalarının gösterebildiği bu saygısızlığı işçi sınıfı devrimcileri kabul edemezdi, edilmedi de.

Sonuçta, *Yeni Çözüm* ve *Emeğin Bayrağı* temsilcilerinin imzalamadığı bildiri demokratik kuruluşların imzalarını almak üzere dolaştırıldı. Her gidilen yerde oldukça yararlı tartışmalar oldu. 5 sendikanın, 14 sendika yetkilisinin, İHD ve çok sayıda avukatın imzaladığı bildiri ertesi gün çoğunluğu işçi, 100 kişinin katıldığı toplantıda bir işçi arkadaşça okundu. Saygı duruşuyla başlayan toplantıda konuşan sendikacı arkadaş, kavganın temelinde emek-sermaye çatışmasının yattığını, baskıların sömürünün devamına yönelik olduğunu belirtip, bu mücadelede işçi sınıfının rolü ve önemini

(Devamı s:6'da)

Bir toplantıya ilişkin değerlendirme

Çankaya bölgesinde bir halkevinde Aydın cezaevindeki açlık grevindeki son gelişmeler üzerine, cezaevindeki açlık grevini desteklemek için somut eylem biçimleri tespit edilmesi amacıyla bir toplantı yapıldı.

Toplantıya yaklaşık 50 kişi katıldı. İHD'den Akın Birdal, acilen Aydın'a gitmesi gerektiğinden toplantıya katılamadı. Toplantıda ilk konuşmacı cezaevlerindeki gelişmeleri yüzeysel bir şekilde, 12 Eylülden itibaren kronolojik olarak anlattıktan sonra Aydın cezaevinde açlık grevi yapanların içinde bulundukları zor koşullara, tutuklu yakınlarının durumuna değindi ve konuşmasını Aydın cezaevindeki açlık grevini desteklemek için somut eylem biçimleri tespit etmek gerektiğini söyleyerek bitirdi. Bunun üzerine bir kaç kişi miting önerisi getirdi. Toplantıda SHP'nin açlık grevleri karşısındaki tutumu bir çok kişi tarafından eleştirildi. SHP'nin gerçek niteliğinin görülmesi açısından olumlu bir gelişme bu. Bir takım konuşmalardan sonra toplantıya geç gelen bir kişinin Eskişehir cezaevinde tünel bulunmasından günümüze kadar ki gelişmeyi anlatan sıkıcı bir konuşmasından sonra yine somut eylem önerileri toplantıyı yöneten kişi tarafından gündeme getirildi. Bir arkadaşımız cezaevlerindeki gelişmelerin bu şekilde basit ele alınamayacağını, sorunun bunalımı sürekli artarak devam eden sistemle bağlantılı olarak ele alınması gerektiğini belirtti. Dış borçların 50 milyarı aştığı, iç borçların 30 trilyon olduğu, servet-sefalet kutuplaşmasının had safhaya ulaştığı ülkemizde, halkın kabaran öfkesi karşısında devletin bu öfkeyi dizginlemek ve düzen sınırları içinde tutmak istediğini; bu nedenle devletin cezaevlerindeki baskıları sürekli ve sistemli artırarak devrimcileri kişiliksizleştirip, düşüncelerinden geri döndürerek proletaryanın mücadelesini belirsizleştirmek, onu mücadeleden alıkoymak amacında olduğunu belirtmeye çalıştı. Diğer konuşmacılar bu yaklaşımı olumlamalarına rağmen, bence temel olan bu konu üzerinde konuşmadılar. Hatta toplantıyı yöneten kişi konuşmayı başka yöne çekmek için elinden geleni yaptı. Ve başardı da.

Ayrıca toplantıda af istemleri dile getirildi. Bir arkadaş cezaevlerindekilerin suçlu olmadıklarını, bu nedenle af istenmesinin yanlış olduğunu dile getirdi. Bu konu da yöneticinin marifetiyle geçiştirildi. Sonra yine somut eylem biçimlerinin tespiti gündeme getirildi, bu işleri organize edecek bir komite seçilmesi gerektiği üzerinde duruldu. Bir arkadaş somut eylem biçimleri üzerinde durmanın o kadar fazla anlamı olmadığını, yapılması gerekenin maddi yardım, düzenlenecek yasal ya da yasadışı bir miting, Aydın ve diğer cezaevlerindeki durumu sistemin kokuşmuşluğuyla bağlantılı olarak ele alan merkezi bir bildirinin yayınlanması olduğunu belirtti.

Toplantıda başka değişik öneriler olmadığı için, yöneticinin toparlayıcı konuşmasından sonra, ertesi gün Altındağ Belediyesindeki panele kitlesel olarak katılmamızın gerektiği belirlenerek toplantı bitti.

Toplantıdan hiçbir sonuç çıkmadı. Zaten çıkması da beklenemezdi. Çünkü toplantıyı düzenleyen halkevi yöneticilerinin olaya omuzlarından atılması gereken bir yük olarak baktıkları toplantıdaki tutumlarından anlaşılıyordu.

T.Kayın
Ankara
19 Ağustos 1989

İzmir'de cezaevi...

(Başlafı s:5'de)

vurguladı. *İşçi Dünyası*'ndan bir arkadaş, devrimci bir tutuklunun avukatıyla yaptığı bir konuşmayı aktardı. *Emeğin Bayrağı* ve *Yeni Çözüm* toplantının coşkusundan etkilenmiş olmalılar ki, bir gün önce sosyalizm vurgusu var diye imzalamadıkları bildiriyi imzaladılar.

Bizzat yaşadığımız bu olay bizler için oldukça uyarıcı ve öğreticidir. Sorunların içine girdikçe Ekim'in küçük-burjuva sosyalistlerine yönelttiği eleştirilerin özgürlük ve sosyalizm davası için taşıdığı önemi daha derinden kavrıyor, Ekim'in siyasi-ideolojik hattına olan güvenimiz daha da pekişiyor. Küçük-burjuva devrimciliğinin işçi sınıfını hep gölgesinde tuttuğu süreç geride kalmıştır artık. İşçi sınıfımız kendi bilimsel dünya görüşüyle birleştikçe doğrulacak ve en büyük olduğunu, yedekte yürümenin kendisine değil, küçük-burjuvaziye layık olduğunu kanıtlayacaktır.

K.Irmak - N.Çaylı

Duyarsızlık utanç vericidir!

12 Eylül faşizmi Türkiye'yi büyük bir hapishaneye çevirdi. Halk yığınlarının yükselen muhalefetini dizginlemek, emperyalizmin işbirlikçilerinin emekçilerin kanını daha fazla, emebilmelerini sağlamak için kurulan azgın sömürü düzeni, 12 Eylül faşizminin kurumlaştırılmasıyla garantiye alınmaya çalışıldı.

Komünistler ve devrimciler sokak çatışmalarında, işkencehanelerde, darağaçlarında katledildiler. Faşizm bir kılıf uydurup da yok edemediği komünistleri, devrimcileri zindanlara doldurdu. Siyasi tutsakların üzerinde tarihin hiçbir döneminde görülmemiş baskı, kişiliksizleştirme ve işkence yöntemleri kullanıldı, kullanılıyor. Devrimci tutsakların birer posa, birer politik ceset olmalarını sağlamak için uygulanan vahşi saldırılar, aramalar, operasyonlar, sürgünler devam ediyor. Fakat devrimci tutsaklar bu baskılar karşısında hiçbir zaman boyun eğmediler. Sürekli açlık grevleriyle protesto ettiler. Kendilerini yaktılar. Şehitler verdiler. Fatihler, Apolar ve Kemal Pirler bu onurlu direniş destanını kanlarıyla yazdılar.

Bugün de Eskişehir ve Aydın cezaevlerinde yaşananlar, burjuvazinin bu vahşi ve insanlıkdışı politikaları uygulamadaki kararlılığını ve pervasızlığını bir kez daha ortaya koymuştur.

Bütün sosyalistlerin, devrimcilerin önünde çok acil görevler durmaktadır. Büyük bir hapishane olan Türkiye Kürdistanı'nda ve devrimci tutsakların kapatıldıkları cezaevlerinde oynanan bu insanlık trajedisi karşısında hiç kimse sessiz kalamaz. Susmak, işlenen cinayetlere ortak olmak, katılmak demektir. Hayatın her alanında faşizmi teşhir etmek bütün sosyalistlerin, devrimcilerin hedefi olmalıdır. Fakat, bu güne kadar yürütülen mücadele örgütsüzlük ve dağınıklık nedeniyle hedeflerin çok gerisine düşmüştür. Rehavet ve umursamazlık, kitlelerin genel siyasi tavrı gibi gösterilmeye çalışılmış ve "kitleler harekete geçmiyor, kamuoyu oluşmuyor" diyerek, insanların yüreklerine teslimiyet ve utanç tohumları ekilmiştir.

Komünistler ve devrimciler, faşist generaller ve emperyalizmin uşakları tarafından işlenen cinayetlerin hesabını soracaklardır. Ve o günler çok yakındır! Devrim gerçek adaleti yerine getirecek ve faşizmi döktüğü kanda boğacaktır!

Kahrolsun faşist diktatörlük!

Yaşasın devrim, yaşasın sosyalizm!

H. İ.Kaya

İstanbul, Ağustos 1989

Cezaevlerindeki baskılar protesto edildi.

29 Temmuzda Gülhane parkında Z.Livaneli'nin konserinde toplanan kalabalık bir devrimci ve duyarlı grup, cezaevindeki olayları protesto etti.

Konser sırasında, sloganlar atıldı ve " İnsanlık onuru işkenceyi yenecek", "Eskişehir'de ölüm istemiyoruz" yazılı dövizler açıldı.

Konserin sonunda ise sloganlarla ve toplu halde parkın dışına çıkıldı. Buradan oldukça kalabalık bir şekilde ve "faşizme karşı omuz omuza", "kahrolsun faşist diktatörlük" "zindanlar boşalsın, tutsaklara özgürlük" "insanlık onuru işkenceyi yenecek" sloganlarıyla Üsküdar iskelesine kadar yürüdü. Çevredeki polis ekipleri ise olayı izlemekle yetindiler. Daha sonra gelen çevik kuvvet otobüsü ise pek bir şey bulamadı.

İnsanlık onuru, işkenceyi yenecek!

Yaşasın özgürlük, yaşasın sosyalizm!

İstanbul

Zonguldak ...

(Başlarafı s.8'de)

rak tespit etmek.

5- Burjuva sarı sendikacılarından arınmış, revizyonist, reformist anlayışlara karşı sınıf sendikacılığının adımlarını atmak.

Yukardaki amaçlara hizmet eden bildiriyi Kilimli kömür havzası, Kozlu kömür havzası, Amasra kömür havzası, Zonguldak merkez T.T.K. birimlerinde dağıtımı yaptık.

Delege seçimleri Eylül ayı içinde olacağından seçimlerin sonuçları ve gelişmeleri ileride aktaracağız.

Z.Ceylan

1.9.1989 - Zonguldak

Zonguldak kömür havzasındaki gelişmeler...

Bölgemizde Genel Maden-İş sendikasının delege seçimleri takvimi Eylül ayı olarak belirlendi. Bu gelişmeye bağlı bir bildiri kaleme alarak, kömür işçileri ve üretime direkt katılmayan yerüstü (ambarlar, ulaştırma, atölye, lavvar vb.) işçileri arasında dağıtımı hedeflendi. Ve biz Ekimciler bildirinin hazırlanması ve dağıtımında aktif olarak yer aldık.

Kömür havzasındaki delege seçimleri ile ilgili gelişmeleri şöyle özetleyebiliriz. Sermaye yanlısı Genel Maden-İş sendikasının gerici yöneticileri son yıllarda yapmış oldukları işçi düşmanlıkları ile teşhirlerini kolaylaştırdılar. İşte bu aşamada, revizyonist-reformist ittifak temelinde biraraya gelen güçler sendikal bürokrasiye gözlerini dikerek delege seçimlerinde sözde "ilericilik" ve "işçiden yana tavır" adına listeler oluşturdular. Farklı çalışma birimlerinde değişik ittifaklar ve hedefler gözetilerek sendika yönetiminde söz sahibi olmak isteniyor. Zonguldak merkez atölyesinde "demokrasi" adına hareket eden TBKP'li "sosyal-demokrat"ların kendi listeleri için önseçim yapmaları buna bir örnek. Çünkü burada güçlerinden oldukça eminler ve SHP'li reformistleri de yanlarına aldılar mı, iş biter mantığı ile yaklaşıyorlar. Bir başka bölgede; Kozlu, Kilimli, Amasra kömür havzası birimlerinde böyle "demokrasi" oyunlarına açıkça giremiyorlar ve bu bölgelerde değişik taktikler uyguluyorlar. Küçük-burjuva halkçı devrimcilerimiz de "ilericilik" adına bunlara en büyük desteği vererek listelerin oluşmasında yardımcı oluyorlar. Gelişmeleri hep beraber göreceğiz.

Son yıllarda kömür işçilerinin mücadele alanında öne çıkmaları, delege seçimlerinde oldukça hareketlilik sağlıyor diyebiliriz. Bu dönemin, farklı anlayışların delege listeleri bazında mücadeleci geçeceğinin işaretleri şimdiden ortaya çıkmıştır. İşte sınıf mücadelesi temelinde örgütümüzü yaratmayı hedef alan bizler çalışmalara başladık. Ancak kömür havzasındaki Ekim okurlarıyla çalışmalarımızı sınırlayamazdık. Ekim çizgisinin sınıf çizgisiyle özdeşleştiği inancı ile; bağımsız sınıf örgütünün yaratılmasında esas olarak, farklı çizgilerin etkisinde olsa dahi komünist eğilimli işçiler başta olmak koşuluyla, devrimci-demokrat ve sınıfın ileri çıkan işçilerine ulaşmak gerektiği düşüncesine uygun davrandık. Mücadele içinde yapısal anlamda birliktelik şiarıyla bildiri kaleme alındı.

Ayrıca havzada, sarı sendikacılar ile revizyonist-reformist nitelikteki işyeri temsilcilerinin yıllardır yaptıkları sahtekarlıklar, birimlerdeki işçilerin tümünü kapsayan taleplere öncelik tanımamaları, sendika bürokrasisinin kaldırılmasına değil işlerliğine yardımcı olmaları genelde bir güvensizlik yaratmıştır. "Sendikacıların hepsi aynı", "şimdiki yöneticileri devirip sizler gelseniz dahi oraya (sendikaya) gidildi mi, herkesin bedeli var satılır" anlayışının çalışan kesimde yaygın olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Bu nedenle delege seçimleri bizleri kömür havzasındaki işçilerin düşüncelerini araştırmaya itti. Öte yandan delege seçimlerine ilgili kesimin yanısıra sendika bürokratlarının tutumu ve ilgisizliği, sendikanın önemsiz olduğu anlayışlarını da beraberinde geliştiriyor. Bunlar gözönüne alınarak bildiride şunlar hedeflendi.

1- Sendika bürokrasisine karşı sınıf bilinçli, iş yerinde güven duyulan, gelişmeye açık, işçilerin delege seçilerek sendikaya yollanması bürokrasiyi ortadan kaldıracak, sayısal olarak kabarık olan "sendikal mücadele ile bir şey yapılamayacağına" inanan kesimdeki yanlış izlenimleri asgariye indirmek.

2- Sendikal alanda muhalefet örgütlenmeleri temelinde (farklı birimlerde farklı biçimlerde kendini isimlendirme ve örgütlenmeye gidilmekle birlikte) ihtilalci özü koruyan, sermaye iktidarını hedefleyen güçlerden oluşan, gelişecek yapılanmaya bağlı olarak isimlendirilecek ve şekillendirilecek muhalefet hareketi geliştirmek.

3- Devrimci demokrat saflardaki dağınıklığı, görüş farklılığını -sınıfın ortak çıkarlarını gözönüne alarak- bildiriye yansıtmamak. Karşılıklı güveni geliştirmek. Sağlıklı bir tartışma platformunun oluşmasına çalışmak.

4- Bu pratik faaliyetleri fırsat bilerek, Ekimciler olarak kendi iç bütünlüğümüzü sağlamak. Yani daha ileri görevleri ise, somut durumumuza uygun ola-

(Devamı s:7'de)

İşçi arkadaş!...

Geçen yıl sözleşmeniz imzalanmadan önce çok düşük olan ücretlerinizle beraber ekonomik çıkmazınız sizleri birbirinize kenetledi. 15 yılı aşan süre içinde kararlılığınızla gelişen olaylar işveren ve işçi düşmanı sendikacılara korkulu anlar yaşattı.

Sizlerin bu durumunuz karşısında Türkiye'deki işçi sınıfının ve diğer emekçi kesimlerin durumu da pek iç açıcı değildi. Ülkemiz büyük bir ekonomik çıkmaz içindedir. Parababalarının sermaye iktidarı hiçbir zaman karlarını azaltmak istememekte ve tüm ekonomik krizin yükünü çalışanların sırtına yüklemektedirler. Onların sahip olduğu devlet iktidarı da patronların isteği doğrultusunda yasalar çıkartmaktadır.

Son yıllarınıza bakın... Yoğun bir kapitalist sömürü ve yasaklar zincirini her fırsatta canlı olarak yaşadınız. Sermaye düzeni size olumlu hiçbir şey vermedi, ama sizden çok şey aldı. Sizlerin seçtiği sendikacılar ne yaptı? Gayet açık... Grev için kararlılıkla sermayeye, işverene gücünüzü göstermeye hazırlanırken sizleri sattılar. Sözleşme oldu biraz ücret artışı, ama sonra sefalet yine dizboyu. Konut sorununuz çözüldü mü? Hayır. Evdeki eksikler tamamlandı mı? Hayır. Çocuklarınızın ihtiyaçları giderilebildi mi? Tabii ki yine hayır. İnsan gibi yaşamak, emeğinizin karşılığı çoğu ihtiyacınızın karşılandığı ücreti almak sizlere niye çok görülsün? Sessiz kalırsak elbette çok görülür. Sessiz kalmayalım. Bütün yasal sınırlamalara, sendika bürokratlarının ihanetine rağmen bugün devrimci işçi hareketinin geliştirilmesi bakımından nesnel koşullar her zamankinden daha elverişli. Burjuvazi karşı karşıya olduğu ekonomik ve politik sorunlara çözüm alternatifi üretmekte zorlanıyor. İktidarı ile muhalefeti ile burjuva partiler ne burjuvaziye sorunların çözümü konusunda yeterli güveni verebiliyor. Ne de yığınlara...

Gündemde delege ve sendika seçimleri. Evet her seçim döneminde olduğu gibi seçilmek isteyenler, işçilerin haklarını en iyi şekilde "savunduklarını" veya "savunacaklarını" iddia ederler. Gerçekten öyle mi? Sermaye cephesinin yanında yer alanlarla birlikte dolaylı yollarla burjuva düzen içinde iyileştirmeyi hedefleyen ve sermaye (burjuva) iktidarının ayakta kalmasına yardımcı olan reformistlerle "sahte devrimcilerin" birleştikleri tek nokta siz işçileri kandırmak, türlü vaadlerle sahtekarlıklarını gizlemektir.

Yerel seçimlerde ne oldu? İşçi ve emekçiden yana olduğunu söyleyen parti ve ona destek veren "devrimcilik" adına yola çıkanlara ne demeli?... Bunlar seçildikten sonra sizlere sırt çevirmediler mi? Sizlerin istek ve taleplerinizi geri çevirerek, teknik adamları acaba kimlerin işlerini görüyordu? Sorular çoğaltılabilir. Ve bunlar ile destekçileri yarın delege seçimlerinde işçilerden destek arayışların timsah gözyaşlarıyla birlikte "baskıya", "sömürüye" karşı olduklarını söyleyerek oy isteyecekler. Bunları iyi tanıyalım. Yalanlarına kanmayalım. İş yerlerinde işçinin hakkını yemeyen, mücadele alanımız olan sendikamızda yönetim ile aradaki bürokratik engelleri kaldırmayı hedefleyen, kendi içimizden çıkaracağımız dürüst, devrimci, yaşam tarzı ve hareketleriyle güven veren ileri işçi önderlerini bulup çıkartalım ve sendikaya yollayalım. Kendi sorunlarımıza sahip çıktığımız takdirde haklarımızı arayabiliriz.

Bugün işçi sınıfının kendi bağımsız gücüne güvenmesi, ekonomik savaşımı yaygınlaştırması, demokratik-sendikal haklar için savaşımı yükseltmesi daha da önemlisi bütün bunları sermaye düzeninin yıkılması sosyalizmin kurulma çabası ile birleştirmesi, bu temel hedefe bağlı devrim anlayışıyla birleştirilmesi gerekir. İşçi sınıfı bu olanağı kalıcı başarılara dönüştürebilmesi için düzen partilerinden, burjuva ideolojisinden kopuk politika sahnesinde bağımsız güç olarak yerini almasıyla mümkün olacaktır.

Yaşasın işçilerin devrimci birliği
Kahrolsun sendika ağalığı
Yaşasın özgürlük yaşasın sosyalizm

Devrimci İşçi Muhalefeti

Günün acil görevi ve marksistlerin tutumu

İçinde bulunduğumuz şu günlerde; bir yandan cezaevlerindeki ölümler pahasına direniş, diğer yandan Kürt ulusal hareketinin sıçrama eğilimi gösteren seyri ... Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da politik yaşamı iyice kızıştırmakta ve sermaye iktidarına zor günler yaşatmaktadır. Öyle ki; sermaye bu gelişmeler karşısında hayvani bir duyguyla saldırıya geçmiş ve bir ulusu imha etme politikasına uygun hazırlıklarını sürdürmektedir. Kürt ulusal direnişini zorla sindirmeyi düşünmenin yanısıra, zorla göç ve yine buna uygun düşen; bu günlerde dünya ve Türkiye kamuoyunun gündeminde olan: Bulgaristan'dan sürülen Türk azınlığın, bu göç bölgelerine yerleştirilmesi planları yapılmaktadır. Sermaye bu sayede bir taşla iki kuş vurmayı hedeflemektedir. Bir taraftan bugünkü silahlı direnişi destekten yoksun bırakarak zayıf düşürüp imha etmek, diğer taraftan da Kürdistan'ı Türkleştirmek amacını gütmektedir. Artık, şu gerçek herkes tarafından bilinmektedir; Kürt halkı kendi kaderini tayin etmek ve kendi devletini kurmak istemektedir. Bunun içindir ki bugünkü yürütülen silahlı direnişin yanında yer almakta ve ona destek sunmaktadır. Sermaye iktidarı bunu hissettiği için -aslı olmayan bir sürü yalan ve dedikodu kampanyasına rağmen- kökten tedbir alma yolunu tutmaya yönelmiştir. Oysa; hiçbir şey onların bu düşündüklerini hemen uygulama imkanı vermiyor. Kürt köylüleri yerlerini terketmiyor, direniyor, kendi davasına sahip çıkıp ona güç ve destek vererek TC'nin bu hesaplarını altüst ediyor.

Ortadoğunun en güçlü ordusu olarak bilinen TC ordusu, güçlerinin 2/3'ünü Kürdistan'a yığmasına rağmen işin içinden çıkamaz duruma gelmiştir. Öyle ki; burjuva basın çevresinin bile itiraf ettiği gibi, geceleri inlerinden çıkamaz duruma gelmişlerdir. Kürt ulusal direnişinin bu boyutları karşısında, sermaye iktidarı daha da fütursuz bir saldırıya geçerek, savunmasız halka zulmediyor, onlara akla gelebilecek her türlü kötülüğü yapıyor. Daha da ötesi cezaevlerinde dört duvar arasına sıkıştırmış oldukları, özgürlük savaşçılarına ve politik tutsaklara sanki hıncını çıkarırmışçasına pervasız bir saldırı yöneltiyor, onlara işkence yapıyor, öldürüyor... Ancak; bütün bunlar karşısında, ne cezaevlerindeki tutsaklar, ne de Kürt ulusu TC'ye boyun eğmiyor, onların karşısına daha da ileri bir adım atarak çıkıyor. İşte; Kürdistan'daki son gelişmeler TC'nin acizliği; işte; cezaevlerinde ölüm pahasına mücadele edip, TC'nin cezaevleri yasasını işlemez duruma getirmeleri, -1 Ağustos Genelgesi- sonuçları daha tam net olmasa bile elde edilen başarı vs....

Kuşkusuz; burada şunu algılamak ayrı bir önem kazanıyor. Sermaye iktidarı bütün bu gerilemeye rağmen sinsi planlarından vazgeçmiyor. Tam aksine daha da yoğun olarak saldırı hazırlıklarını sürdürüyor. Çeşitli resmi ağızlarda -Başbakanın Siirt-Hakkari konuşması- sanki Türkiye'de bir Kürt sorunu yokmuş gibi davranarak; bunu başka bir takım ülkelerin yarattığını ima edip, bu ülkelere askeri saldırılar bile düzenleneceğini açıktan söyleyebiliyorlar. Bu demektir ki sermaye iktidarı, toptan bir imha hareketi de dahil, her türlü saldırıyı düzenleme planlarını gündemine koymuştur. Burjuva basınında yazılan, çeşitli haftalık yayın organlarından da çıkan belge niteliğindeki -kimyasal silah kullanımına ilişkin- şeyleri de düşündüğümüzde, bu gerçeği daha da bir kavramak olasıdır.

Bütünüyle karmaşık olmayan bu gelişmeler karşısında gerek devrimci-demokrat, gerekse sosyalistlerin önünde önemli görevlerin durduğunu özellikle belirtmenin önemi vardır.

Nedir ki; bu gelişmeler karşısında devrimci-demokrat ve sosyalistlerin tam anlamıyla üzerlerine düşenleri yaptıkları söylenemez. Sorunlara yanaşmadaki yanılgıların yanısıra, koca bir ulusun imhası gündemde iken, bunu geri planda görmek ve bu bakış açısına uygun hareket tarzı benimsemek, bu gerçeğin kararmasına yardımcı olmaktadır. Oysa; proleter sosyalistlerin ve Türkiye işçi sınıfının gündemini diğer şeylerin yanısıra bununla doldurmak gerekiyor. Bir proleter sınıf hareketinin yaratılması göreviyle karşı karşıya olduğumuz bu dönemde bunun daha da acil bir olgu haline dönüştüğünü vurgulamak mümkündür.

Yıllardan beri işçi sınıfı içinde egemen olmuş reformist-revizyonist ideolojilerin, Kürt ulusal sorunu karşısında

takındıkları -halkçı hareketler de dahil- Kemalist tutumu yıkmak ve her iki ulustan proleterlerin birbirlerine güvenini sağlamak, bu sorunu onun gündemine oturtmakla mümkün olabilir. Bu meseleye doğru bakış ve ona uygun oluşturulacak faaliyetler, ancak bunun üstesinden gelebilecektir.

Türkiye devriminin temel meselelerinden birisi olan Kürt sorununa karşı kayıtsız davranmak, Kürt ulusunun ve Kürt proletaryasının marksist-leninistlere güvensizliğini körükleyecektir. Bunun içindir ki, proleter sosyalistlerin devrimimizin bu temel unsurunu kazanabilmek ve mevcut ulusal direnişi proleter sosyalist hareketin yedeğine çekebilmek için en ufak noktaları bile elden kaçırmaması gerekiyor. Türkiye'de Kürt ve Türk ulusundan proleterlerin aynı fabrikalarda çalışıyor olmaları, bir çok sorun karşısında ortak tavır alıyor olmaları proleter sosyalistlere belli avantajlar oluşturmaktadır. Her ne kadar, bugün işçi sınıfı içerisinde, değişik iki ulustan işçiler arasında güvensizlik unsuru belli ölçülerde aşılmış olsa bile bu yeterli değildir. Bu nesnel durumun ortaya çıkardığı bir olgudur. Önemli olan bunu bilinçli -iki ulustan proleterlerin birarada ortak davaları etrafında- bir örgütlülüğe dönüştürebilmektir.

Çünkü; Kürt ve Türk ulusundan işçi sınıfı veezilenlerin nihai kurtuluşunun, ancak bunların ortak mücadelesine dayanarak gerçekleşeceğini görmemek mümkün değildir. Ve bunun yolunun da öncelikle fabrikalardan geçeceğini söylüyoruz.

İşçi sınıfına götürülecek bu anlayış temelinde sınıf kardeşliği olgusu gelişecek, Kürt ve Türk ulusundan proleterlerin, bugünkü Kürt ulusal direnişine ve Kürt halkına yönelen her türlü zulme karşı ortak tavır almalarını sağlayacaktır. Böylesi bir gelişim hem Kürt ulusal direnişinin daha da gelişmesini sağlayacak, hem de ulusal hareketin belli çıkmazlarını ve sınırlılığını ortaya çıkararak, o hareketi yedekleyecek ve Kürt sorununu nihai çözümüne doğru taşıyacaktır.

Türkiye ve Kürdistan'da yürütülen ulusal ve toplumsal devrim mücadelesi ayrı ayrı kanallardan gitmekte ve bu da TC'ye belli avantajlar sağlamaktadır. Öyleki, eğer bugün TC ordusunun, üçte ikisini Kürdistan'a yığmış ve Kürt halkına ve ulusal direnişe karşı fütursuz bir saldırıya geçmişse, işte burada devrimci-sosyalistlerden yeterli denecek tepki gelmiyor, TC Kürdistanı'nda istediğini yapmada çok rahat hareket edebiliyorsa, bir takım tersliklerin olduğunu tespit etmek o kadar zor olmasa gerektir. Bu da doğrudan şunu gösterir, Kürt ulusal direniş hareketi, devrimci-sosyalist mücadeleyi sollamış ve ondan daha ileriye fırlamıştır. Kuşkusuz, bunun kadar doğal bir şey olamaz, çünkü mevcut zemin buna elverişlidir, ve hatta daha da üst boyutlara sıçramasının olanakları mevcuttur.

Ancak, konumuz Kürt ulusal direnişinin sıçrama eğilimi gösterme olanağının, olup olmadığı değildir. Bizim: sosyalistler olarak meselemiz, bu harekete karşı tavrımızın ne olup olmadığı, buna karşı görevlerimizin ne olması gerektiği, bunları yerine getirip getiremediğimizdir. Yazının başında da değindiğimiz gibi bu yeterince kavranamamış ve yerine getirilememiştir. Proleter sosyalistler bunun acilliğini kavrayarak, müdahale etmenin olanaklarını yaratmalıdırlar. Ve bunu işçi sınıfına taşımada sistemli bir ajitasyon-propaganda faaliyeti örgütlemelidirler. Bu aynı zamanda diğer devrimci-demokrat grupları da harekete geçirmeyi hedeflemelidir. Bu sağlandığı ölçüde, Kürt sorunu Türkiye işçi sınıfı içinde bir destek bulacak ve giderek sınıf onu kendisine maledecektir. Bu da Kürt ulusal direnişini daha bir anlamlı kılacak, daha da gelişmesini sağlayacaktır. Çünkü; o zaman ulusal hareket sınıfı kendi başında hissedecek ve giderek onun yedeğine girecektir.

İşte; proleter sosyalistler bunu başarabildikleri ölçüde, Kürt ve Türk ulusundan, Türkiye proletaryası ve diğer emekçiler arasındaki ulusal güvensizliği yerle bir edecektir. Bunun sonucundandır ki, çeşitli milliyetlerden proletaryanın güçlü bir örgütlülüğü pekişecek ve giderek bu toplumun diğer katmanlarını da kucaklayarak kendisine çekecektir.

İşte; Kürt ve Türk ulusu arasındaki yıllardan beri oluşan güvensizlik ortamı da bu sayede yok olacaktır.

Bu güvensizliği yok edebilmenin yolu, ancak ve ancak, somut olaylarda böylesine pratik-somut adımlar atarak açılacaktır.

Her alanda eşit, bağımsız, sosyalist-sovyet cumhuriyetlerinin yaratılmasının ön adımları da bu sayede atılmış olabilecektir.

A.Ruşen

Kürt ulusal hareketi ve dayattığı görevler

S.Metin

Devrimimizin temel dinamiklerinden biri olan Kürt ulusal hareketi, burjuvazinin aldığı tüm önlemlere ve son bir kaç aydır Kürt köylülüğü üzerinde yoğunlaştırdığı sınır tanımaz teröre rağmen gelişmeye devam ediyor.

Bu gelişmeyi karakterize eden en önemli olgu, hareketin bir sıçrama eğilimi içine girmiş olmasıdır. Daha düne kadar esas olarak PKK'nın önderliğindeki ulusal kurtuluşçu güçlerin sınırlı çabalarında ifadesini bulan gerilla mücadelesi, gelinen yerde, özellikle belirli bir alanda, Mardin, Siirt ve Hakkari'nin köylerinde yoğunlaşıp yerleşik bir hal almış, köylülüğün ve giderek de kentlerdeki küçük-burjuva kesimlerin sempati ve desteğini kazanmıştır. Hareket, devletin adeta ürettiği irili-ufaklı "Kürt intifadaları" ile de birleşip kitleselleşmiş, gerilla savaşı güçlenip, yaygınlaşmaya başlamıştır.

Bu durum, Kürt ulusal hareketinde yeni ve önemli bir aşamadır. Hareketin önüne muazzam olanaklar sunuyor. Kürt ulusal hareketi, bu durumu değerlendirebilirse, her bakımdan kazançlı çıkacaktır.

Ulusal hareketin asıl kitlesini köylülük oluşturur. Kürt ulusal hareketi, gelinen aşamada kendisine sunulan henüz sınırlı desteğin şahsında, gerçek anlamda ilk kez asıl kitlesiyle yüzyüze gelmiş, onunla ilişki kurabilmiştir. Rejimin hemen bütün Kürt halkını (ve köylülüğünü) "düşman" ilan edip karşıya alma ve ezme siyasetinin de kolaylaştırdığı bu ilişki, ulusal hareketin kendisini üretip yenilemede ve harekete bugüne kadar egemen olan darlığı kırıp aşmada önemli bir olanaktır. Kürt ulusal hareketi bu yakıcı gerçeği görüp-anladığı, propaganda ve ajitasyonunda, ulusal talep ve özlemlere dönük vurguların yanısıra, köylülüğün sınıfsal çıkar ve özlemlerini dile getirdiği ölçüde sınırlılığını aşarak kitleselleşecek, aynı anda bir köylü hareketine dönüşebilmesinin yolu açılacaktır. Bu ona daha devrimci ve kapsamlı bir içerik de kazandıracaktır. Keza, bugün hala bir gerilla hareketi halinde seyreden ulusal hareketin, kendisini tekrarlayan -ki bu hareketin giderek kısırlaşması tehlikesini ifade eder- bir hareket olmaktan çıkıp, Kürt halkının silahlı bir direniş hareketi halinde büyümesi de bununla mümkün olacaktır.

* * *

Burjuvazi, günümüzde, Kürt ulusal hareketinin bir sıçrama eğilimi içine girdiğini, giderek belirli bir alana yerleşip, destek bulduğunun farkındadır ve bu gerçeği artık itiraf da etmektedir.

Gerilla hareketinin bu başarılı gelişimi, yaygınlaşıp-güçlenmesi devrimimize güç katmaktadır ve önemli bir kazançtır. Burjuvazi açısından ise büyük bir tehlike ve büyük bir korkudur. Bugünkü sınırlı güçleriyle bile devlete ağır darbeler vuran, rejimi sarsıp acz ve çaresizlik içinde bırakan bu gücün, işçi sınıfı hareketiyle birleşmesi durumunda bu tehlike daha da büyüyecektir. Ki zaten burjuvaziyi asıl korkutan da ulusal hareketin kendisinden öte devrimimize sunacağı muazzam olanaklardır.

Burjuvazi bu tehlikeyi daha baştan yok etmek istiyor. Bu nedenle de toplam kuvvetleriyle -ordusu, polisi, partileri, özel timleri, köy korucuları ve son zamanlarda bir araya getirip yeni bir temelde işbirliğine gittiği yerel feodal güçlerle (aşiret ağaları), geniş çaplı ve büyük bir saldırıya geçmiş olup, ulusal hareketi, gerillaları yerleştikleri alandan söküp-atmaya, yaygınlaşmasını engellemeye çalışıyor. Onun ulusal hareketi ezme, sindirme ve dizginlemede başvurduğu yöntem, bugün de, zor ve şiddet yöntemidir. Bir kitle kırımını dahi göze almıştır ve Kürdistan'da tam bir vahşete başvurmaktadır. Ne var ki, son beş yıldır Kürdistan'da uygulanan ve kendisine her bakımdan pahalıya malolan "özel savaş"ın açık iflasının da gösterdiği gibi, bu yol hedefine ulaşmasında çare olmamıştır, olmamaktadır ve olmayacaktır. Kürt halkına dönük barbarlıklar ise, kendisiyle Kürt halkı arasındaki uçurumu derinleştirmekten, öteden beri Kürt halkı içinde varolan devlet düşmanlığını pekiştirmekten başka bir

işlev görmemektedir. Kürt ulusal direnişinin en yoğunlaştığı alanlardan olan Cudi dağı ve çevresindeki ilçe ve köylere yönelik saldırıların, bu arada gerilla hareketini desteksiz bırakmak amacıyla başvurduğu sürgün politikasının önemli ölçüde sonuçsuz kalması, her türlü tehdide ve vahşete rağmen, yöre köylülerinin sürgün politikasına direnip, açıktan açığa PKK önderliğindeki özgürlük mücadelesinden yana tutum almaları bunun en son ve açık örneğidir.

Özellikle bu son durum, yani, Kürt halkının açıktan açığa ulusal özgürlük mücadelesinden yana tutum alıp adeta "biz de varız, biz bir ulusuz ve özgürlük istiyoruz" demeye gelen haykırışları, gerek ulusal ve gerekse uluslararası çevrelerin nezdinde Kürt özgürlük mücadelesinin haklı ve meşru bir mücadele olduğu yönlü eğilimleri güçlendirip, hareketlendirdiği gibi, Kürt ulusal sorununun, Türkiye'nin toplumsal ve siyasal yaşamının her an hissedilen, yoğun olarak tartışılan bir sorun haline gelmesini ve gündeme daha bir oturmasını sağlamıştır. Buna karşın, sömürgeci Türk rejimi Kürdistan'da yürüttüğü haksız savaş nezdinde her geçen gün daha da teşhir olmakta ve güç kaybetmektedir. Dahası da bu durum, burjuvazinin, Kürt ulusal varlığını inkara, Kürt ulusal kimliğini zorla yoketmeye dayalı cumhuriyet dönemi politikasını daha kesin bir biçimde iflas ettirmekte, O'nun bu sorun karşısındaki aczini ve çaresizliğini derinleştirip, çözümsüz bırakmaktadır. Koca bir ulusu tarih ve insanlık önünde inkar edecek denli aşağılık olan Türk burjuvazisi, çözümü hala inkarcı politikada ve bunun ifadesi olan baskı ve diğer uygulamalarda aramak ve bunda ısrarlı görünmekle birlikte, çözümsüzlük içinde kıvranmaktadır.

Burjuvazinin Kürt ulusal varlığını inkar ve Kürt ulusal kendi kaderini tayin hakkının (ve bunun için mücadelenin) zora dayanarak ezilmesi politikasını esasta desteklemekle birlikte, çeşitli burjuva çevreler, bu politikanın iyiden iyiye yıpranıp iflas ettiği kanısını taşıyor, rejimin giderek bu sorun karşısında acze düştüğünü, Kürt halkının artık özgürlük mücadelesine sahip çıkıp, desteklediğini görüyorlar. Sözkonusu politikada ısrar etmenin daha tehlikeli sonuçlar doğuracağına işaret ediyorlar. Misyonu bugünkü rejimin ayakta kalmasını sağlamak olan SHP'nin lideri İnönü'ün geçtiğimiz ay Kürdistan'a yaptığı gezi sırasında sarfettiği "Doğudaki vatandaşlarımızın ayrı bir devlet kurma fikrinden vazgeçmeleri için ikna edilmeleri gerekir" şeklindeki sözleri de bunu ifade ediyordu.

Tehlikeyi gören yalnızca İnönü değil kuşkusuz. Devletin bugüne kadar uyguladığı politikanın bütünüyle aleyhte sonuçlara yolaçtığını ve artık daha fazla yıpranmadan yumuşak bir geçiş yapılarak bir başka çözümün, "Kürtlere dil ve kültürel haklar vermek", şeklindeki liberal önlemin gündeme sokulması gerektiğini savunanların sayısı bir hayli çoğalıyor. Coşkun Kırca gibi, "PKK kamplarını basıp imha etme" türünden İsrailvari bir çözümü öneren çok az sayıda "şahin" dışında, burjuva basının çok büyük bir kesimi de yoğun olarak böylesi bir önlemin gündeme sokulmasının zamanının geldiğini söylüyorlar, bu önlemi destekliyorlar. Öyleki, burjuvazinin ve rejimin çıkarlarını herkesten fazla savunma yarışı içinde olan ve daha düne kadar Kürtleri "etnik" bir azınlık olarak bile kabul etmeyen Ecevit, birden bire sözkonusu bu önlemin en hararetli savunucusu haline gelmiş bulunuyor.

Hiç kuşkusuz bu önlem Kürt ulusal varlığını inkara ve Kürt ulusal kimliğini yok saymaya, Kürt ulusal kendi kaderini tayin hakkını tanımamaya dayalı cumhuriyet dönemi politikası ile özde bir aykırılık taşımıyor. Tersine daha sinsi bir biçimde, bu hakkın saptırılması ya da yok sayılmasını öngörüyor. Dahası da, gelişip güçlenen Kürt özgürlük mücadelesinin geriletilmesi, engellenmesi ve tecrit edilip ezilmesini kolaylaştırmayı hedefliyor. (Kürt halkının bugünkü desteğinin bu önlem aracılığıyla eritilmesi temelinde).

Nedir ki, burjuvazi, bir ön koşul olarak Kürtlerin varlığını kabul etmeyi de içeren böylesi bir çözümü dahi kabul edemeyecek denli zayıftır. Çözüm adına çözümsüzlüğü tercih etmekte, şiddete başvurmakta ısrarlı davranmaktadır.

* * *

Türkiye Kürdistanı'ndaki gerilla hareketi, rejime karşı, Kürt halkının özgürlük isteminin somut ve canlı bir ifadesidir. Burjuvazinin her türden vahşetine rağmen, kararlı ve direngen özelliğiyle bugün Kürt halkının umudu haline gelmiştir. Burjuvazi bu hareketi ezerek, Kürtlerin özgürlüğe dönük özlemlerini boğmak, yoketmek istiyor. Yineliyoruz: *"Bugün Kürdistan dağlarında süren gerilla savaşı Türkiye devriminin hayat*

damarlarından biridir. Burjuvazinin silahlı Kürt direnişini ezme çabası, Türkiye devriminin temel bir unsurunu, bileşenini yoketme çabasıdır. Bunu unutmak gaflettir."

Hem bu nedenle ve hem de tamamen haklı ve meşru bir mücadele olduğu, Kürt özgürlük hareketini temsil ettiği için, verili Kürt ulusal hareketi yalnızlığa terkedilmemeli, içtenlikle ve kararlılıkla desteklenmeli ve savunulmalıdır. Kimi kusurları ve politik zaafları gerekçe gösterilerek, bu temel ve hayati görevden uzak durulamaz. Bugün, ulusal kurtuluşçu güçler sömürgeci rejime karşı mücadelede çok büyük ölçüde yalnızdırlar ve hemen hemen sadece kendi sınırlı güç ve olanaklarıyla mücadele etmektedirler. Devrimci hareketimizin ve sosyalistlerin bu konuda üzerlerine düşeni layıkıyle yerine getirdikleri ise söylenemez.

Daha da kötüsü, devrimci hareketimizin bir bölümünde hala verili Kürt ulusal hareketi konusunda açık bir tutum almayanlar bile var. Ulusal sorunun ve ulusal hareketin günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası haline geldiği hemen her çevrede, her gün ve her an yoğun olarak tartışıldığı günümüz koşullarında bu temel sorunda hala açık ve net bir tutum içinde olmamak, politik bir sefaleti yaşamak olup, siyasal bir hareket olma iddiasının iflası anlamına gelir.

Çok genel söylemlerle Kürt ulusal kendi kaderini tayin hakkını savunmak, genel olarak burjuvazinin Kürt halkı üzerindeki zulmü kınamak, gelinen aşamada açık ve net olmak için yeterli değildir. Bu konuda açık ve net olmak, Kürt ulusuna karşı devrimci enternasyonalist görevlerin gereklerine uygun davranmak, resmen ve açıkça PKK'yı ve onun önderliğindeki özgürlük mücadelesini tam bir içtenlikle ve kararlılıkla desteklemek demektir. Eleştirel yaklaşımları yadsımaksızın, Kürt ulusal kurtuluş mücadelesini ve ulusal kendi kaderini tayin hakkını desteklediğini PKK'yı desteklemek ile birleştirerek ifade etmeyenlerin samimiyetinden ve içtenliğinden ancak kuşku duyulabilir. Devrimci hareketimizin bütün kesimleri tutumlarını bir de bu durumu gözönüne alarak netleştirmelidir.

Devrimci hareketimizin çok büyük bölümünü karakterize eden, demokrasi ve siyasi özgürlüklerle sınırlı bir programa sahip olmak, bu yönlü bir pratik içinde bulunmaktır. Devrimci hareketimizi oluşturan önemli bir kesim kendini neredeyse bütünüyle siyasal demokrasi istemleri uğruna mücadeleye hasretmiştir. Bu konuda -tutarlı olmasalar da- atak oldukları da biliniyor ve görülüyor. Peki ama bu ataklığın ve çabanın demokrasinin en temel unsurlarından biri olan Kürt ulusal sorunu karşısında gösterildiğinden sözedilebilir mi? Ya da, düne göre daha olumlu bir konumda olmakla birlikte bu soruna gazete ve dergi sayfalarında daha fazla yer ayırmak ve zaman zaman yasak savma kabilinde ufak pratikler içine girmekle görevimizi yapmış sayılıyor muyuz? Genel söylemler halinde sorunu propaganda etmek, Kürt ulusal kendi kaderini tayin hakkından yana olduğumuzu ifade etmek yeterli midir?

Devrimci hareketimizin ve sosyalistlerin soruna ilişkin görevleri layıkıyla yerine getirdikleri söylenemez. Günümüzde, sözkonusu görevleri yerine getirmek demek, sadece Kürtlerin tamamen haklı ve meşru ulusal haklarını, genel ve soyut planda ilan etmek değildir. Daha ötesine geçmek, sözden çok bu konuda yoğun bir pratik içinde olmaktır. Bu ise en başta ve özellikle işçi sınıfı içinde Kürt ulusal hakları konusunda sürekli ve sistemli bir propaganda ve bilinçlendirme faaliyeti içine girmek, işçileri sadece karşı karşıya oldukları sınıfsal baskıya karşı değil, yaşadıkları siyasal köleliğin çok büyük ölçüde Kürtlerin özgürlükten yoksun bırakılması sayesinde ve ona dayanılarak mümkün olduğu gerçeğinin anlatılmasına bağlı olarak, Kürtlere yönelik baskılara karşı da harekete geçmelerini, Kürt ulusal taleplerini savunmalarını sağlamaktır.

Bu yapılmadan, bu sorun işçi sınıfının gündemine sokulmadan işçi sınıfını demokrasi konusunda eğitmek olanaksızdır. Hiçbir şey Kürt sorunu kadar işçi sınıfının eğitiminde yakıcı rol oynayamaz. Zira, Kürt sorunu genel anlamda olduğu gibi, işçi sınıfının günlük yaşamının da ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Bu, işçi sınıfını eğitmede, burjuvazinin işçi sıfını içinde Kürtlere karşı yarattığı önyargıları kırmada son derece elverişli bir durumdur. Değerlendirilmesi hayati önemdedir. Sözgelimi, burjuvazinin Bulgaristan'dan göçe zorlanan "azınlık Türkler" konusunda kopardığı yaygaraların ve ikiyüzlülüğün açıklanması ve teşhiri ile Kürt ulusal haklarının haklılığı ve meşruiyetini red ve inkar tutumu arasındaki tezatın açıklanması temelinde yürütülecek bir propaganda ve bilinçlendirme faaliyeti bu konuda muaz-

(Devamı s:35'de)

Ulusal Sorun ve Evrimi Üzerine Notlar*

F.Kemal

"...Tarihsel geçmişte ortaya çıkan değişiklikleri görmezlikten gelmek ve marksizmin verdiği eski çözümleri savunmayı sürdürmek, öğretinin özüne değil, sözüne bağlı kalmak demektir; yeni siyasal durumları tahlil için marksist araştırma yöntemlerini kullanmaksızın eski yargıları yinelemek demektir..." (1), diyor Lenin

Bu marksist yöntem, bütün temel sorunları ve günümüz dünyasında, dünden bugüne yaşanan genel evrimi ve ulusal sorunun uğradığı evrimi kavramada temel yöntem olmayı koruyor.

Yaşanan kapitalist gelişme, dünyada sınıf mücadelelerinin katettiği tarihsel yol ve ulusal hareketin uğradığı evrim, ulusal sorunun artık eskisi gibi ortaya konulamayacağını gösteriyor. Tarihsel evrimin biriktirdiği ve yarattığı ekonomik, sosyal, siyasal ve hepsinin toplamı olarak tarihsel olgular bu "eskisi gibi ortaya koyamama"nın temel nedenidir.

Bunun için;

1- *"..., dünyanın başka her yerinde, değişik ölçülerde de olsa, bağımsız ulusal devletler ya da birbirleriyle yakın ilişkisi bulunan ulusal bileşimlere varmış devletler yaratan burjuva demokratik reformu, tüm Doğu Avrupa'da (Avusturya ve Balkanlar) ve Asya'da -yani Rusya'yla sınırdaş olan ülkelerde -henüz tamamlanmamış ya da yeni başlamış olduğu"* nu, söyler Lenin (2). (siyahlar bizim)

Lenin tarafından 1913 Haziranında kaleme alınan "Ulusal Sorun Üzerine Tezler"de dile getirilen bu görüş, -Lenin ve Stalin daha başka makalelerinde ve farklı tarihlerde bu tezi yinelemişlerdir- günümüz dünyasında geçerli değildir.

Uluslaşma ve ulusal devletler kurma süreci kapitalizmin yükselişi ile Batı Avrupa'da başladı ve sömürge, yarı-sömürge ülkelerde 20.yüzyılın başlarında başlayarak hızlandı; en nihayet **1950'ler sonrasında tamamlandı.** Bu anlamda, tarihsel evrimin doğal sonucu olarak, ulusal devletler kurma süreci esas itibariyle tamamlanmıştır. Ve genel bir çizgi, evrimin belirleyici unsuru olma durumunda değildir. Bunu yaratan temel öğe; kapitalist gelişme ile ulusal hareketlerin -ikisinin bağı anlamında- ana hedefine, ulusal devletler hedefine varmış ve bunun -istisnalar hariç- tamamlanmış olmasıdır.

O günkü tarihsel koşullarda doğru olan yukardaki tez, bugün, geçerli değildir.

Devamla;

2- Lenin, "Maksim Gorki'ye Mektup"ta iki tür kapitalizmden sözeder. *"Kara-100'ler - Oktobristler kapitalizmi"* ve narodnik kapitalizmi ("gerçekçi, demokratik", "canlılık" dolu) ve *"proletaryaya uygun düşen de"* narodnik kapitalizmdir der. Devamla, *"uluslararası proletarya, kapitalizmi iki yönde zorluyor: birincisi oktobrist kapitalizmi demokratik kapitalizme çevirerek, ikincisi de oktobrist kapitalizmi kendisinden uzaklaştırdığı için, o kapitalizmi vahşilere aktararak" sonuç olarak; "Asya'daki devrimler, oktobrist kapitalizmi söküp atma ve onun yerine demokratik kapitalizmi koyma savaşımına eşittir..."* (siyahlar Lenin'in) (3), der.

3 Ocak 1911'de Maksim Gorki'ye yollanan Mektup'ta yapılan bu tahlil bazı özgünlükler taşımaktadır. Bu, her şeyden önce, Leninist emperyalizm teorisinin geliştirilmemiş olmasından, ve devamla, Ekim devrimi öncesi ortamdan geliyor.

Ekim Devriminin burjuvazide yarattığı korku ve geri ülkelerde kayda değer bir işçi hareketinin siyasal sahneye çıkması, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde devrimin kapsamında kayda değer değişime yolaçmıştır. Ulusal hareketler -proletarya önderliğinde olanlar- doğrudan sosyalizme varmanın bir basamağı oldular. Onlar, burjuva devrim aşamasında çakılıp kalmayı hedeflemiyorladı. Proletarya önderliğinde olmayan devrimci burjuva kurtuluş hareketleri ise, çağın genel niteliğinden dolayı, nesnel olarak, artık dünya proleter devrimler sürecinin bir parçası ve yedekleri haline gelmişlerdi.

1950'ler sonrası ulusal devletler kurma süreci-

---

* Bu yazı, yayınlanmak için değil, örgüt yönetimine sunulmak üzere ve Mart 1989'da kaleme alınmıştır.

nin tamamlanması ise bunu pekiştirmiştir. Öyleyse, bugün, *"bize uygun düşenin, proletaryaya uygun düşenin narodnik kapitalizm"* olduğu ve *"Rus devrimiyle Asya'daki devrimler, oktobrist kapitalizmi söküp atma ve onun yerine demokratik kapitalizmi koyma savaşımına eşittir"* denilemez; **bu tahlil, bugünkü nesnel duruma ve gelişmenin yarattığı evrime uygun düşmüyor.**

Şimdiki tarihsel ve ekonomik-siyasal durumda, kendisine sınıf hareketi diyen, komünist parti önderliğinde olan hiçbir hareket, demokratik kapitalizmi yaratma adına yola çıkamaz, bunu savunup teorileştiremez. Küçük-burjuva ve orta-burjuva hareketler için durum farklıdır. Bu onların sınıf doğası gereğidir ki, onlar bile geçici ve tutarsızdır, sistemin dışına çıkamazlar.

3- *"... Eskiden, Sömürge Doğu, tek bir bütün oluşturan bir şey olarak düşünülüyordu. Şimdi, bu düşünce artık gerçekliğe uymuyor. Şimdi en azından üç sömürge ve bağımlı ülke kategorisi var. Birincisi, hemen hemen kendi proletaryası hiç bulunmayan, ve sınai bakımdan hiç gelişmemiş Fas gibi ülkeler. İkincisi, sınai bakımdan az gelişmiş ve nispeten az sayıda bir proletaryası bulunan, Çin ve Mısır gibi ülkeler. Üçüncüsü de, kapitalist bakımdan az çok gelişmiş ve az çok kalabalık bir proletaryası bulunan Hindistan gibi ülkeler."* (siyahlar bize ait) (4) olarak sömürge ve bağımlı ülkeleri üç kategoride inceler Stalin.

Ülkeleri kategorilendirmede, kapitalizmin gelişme düzeyi ve proletaryanın sınıf olarak varlığının düzeyi esas alınmıştır. 18 Mayıs 1925'de yazılan bu makale, sömürge ve bağımlı ülkelerin o günkü ekonomik-toplumsal düzeyi ve sınıf ilişkilerinin vardığı tarihsel aşamanın tam ve doğru bir tahlilini ifade ediyor.

Ne var ki, o günden bugüne veya o günlerle bugünler birbirinden çok çok farklıdır. Kapitalist gelişme, ulusal hareketler ve proletaryanın sınıf olarak nitelik ve nicelik gelişimi, o günlerle kıyas kabul etmez ölçü ve derecede gelişmiştir. Özellikle 1950'ler sonrası, bütün "yarı-sömürge" ülkelerde kapitalizm muazzam ölçüde bir gelişme sağlamıştır. Ve bu kapitalist gelişme beraberinde güçlü bir işçi sınıfı da yaratmıştır. Böyle olunca, bugünkü dünyada, geri ülkeleri 1925'lerdeki gibi üçe bölmek ve o gelişme düzeyinden hareket etmek doğru olmaz. Günümüz dünyasında sanmıyorum ki, Amazon kıyıları veya Ekvator ormanları dışında, Fas tipi ülkeler bulunabilsin. Hatta, o günün Çin ve Mısır gibi ülkeleri bile bugün oldukça istisna ve kural dışıdır. Bugün öylesi ülkeler oldukça az ve nadirdir. Eğer bir ayrım yapılacaksa, bu, bugün en alt düzeyde olan ülkeleri, daha çok, dünkü "Hindistan gibi ülkeler" olarak görmek şeklinde olabilir. Ve onlar da evrimin genel düzeyini ifade etmiyor, istisnadır. Genel çizginin dışındadırlar. Daha çok, Kürdistan gibi istisna ve "mumla bulunacak" sömürge ülkelerdir.

Kapitalist gelişmenin tarihsel evriminin geldiği bugünkü nokta, Stalin'in, 1925 yılında yaptığı kategorilendirmenin bugüne uymadığını ve geçerli olmadığını gösteriyor.

Bizim öğreneceğimiz ve temel alacağımız nokta; Stalin'in perspektifi, hareket noktası ve dayandığı zemindir. Stalin, kapitalizmin gelişme düzeyi ve proletaryanın oluşum ve sınıf hareketi olarak düzeyini esas almıştır. Bu bakış açısı bugün de geçerliliğini koruyor. Marksist tutum, bu bakış açısıyla, bugünün ülkelerini bugünkü somut koşulları, gelişme düzeyleri içinde ele alıp incelemeyi gerektirir.

Keza mevcut durumda, *"ulusal burjuvazi"* nin *"devrimci ve uzlaştırıcı partilere bölünmemiş olduğu"* hiç bir ülke yoktur. Devamla; *"ulusal burjuvazinin devrimci ve uzlaştırıcı partilere bölünmüş bulunduğu, ama burjuvazinin uzlaştırıcı bölümünün artık emperyalizm ile kaynaşmadığı"* herhangi bir ülke veya ülkeler topluluğunda bulunamaz. Yine *"burjuvazinin devrimci kanadının bulunduğu Hindistan"* tipi ülkeler de tarihe karışmıştır. Kapitalist gelişmenin tarihi bu sınıfı, bu anlamda yutmuştur.

Ne var ki, örneğin Kürdistan gibi, ulusal burjuvazinin zaman zaman ulusal hareketlerin başına geçtiği, hareketi reformcu bir mecraya çekmeye çalışmakla birlikte, tümden karşı-devrimcileşmediği, bu anlamda geçici ittifaklar yapılabileceği ülkeler de mevcuttur.

Türkiye'de ise, "ulusal burjuvazi" tümden karşı-devrimci bir sınıf haline gelmiş ve hakim sınıflarla devrime karşı tek bir blok kurmuştur. İlerici hiçbir yönü yoktur. 1920'lerin Türkiye'si veya '30'ların Çin'i, bizde aranamaz.

Bu durumda, Stalin'in 1920'lerde yaptığı ulusal burjuvazi tahlilleri günümüzde geçerliliğini yitirmiştir.Sözkonusu gelişmeyi Stalin yoldaş da tahlil etmiştir.(5)

5- Tarihsel evrimin bugünkü noktasında, ulusal devletlerin kurulma süreci tamamlanmış, ulusal hareketler çağımızın tipik eylemleri olmaktan çıkmıştır. Geçmişte burjuva ulusal hareketlere önderlik eden ulusal burjuvazi ya yoktur, veya olduğu yerde, çok cılız, reformcu ve karşı-devrimcidir.

Ne var ki, emperyalizm ulusal baskı ve sömürgeci, yağma siyasetinin yeni temeller üzerinde yürütülmesi demektir; eşitsiz gelişme demektir.Dahası var. Halen ulusal hareketler mümkündür -küçük-burjuvazi önderliğinde. Veya, Asya-Afrika-Latin Amerika ülkelerinin hemen tümü ulusal görevlerle, anti-emperyalist eylemlerle karşı karşıyadırlar. Fakat artık, yeni-sömürge ülkelerdeki anti-emperyalist eylemlerin hedefi "ulusal devletler" kurma değildir -bu tür devletler kurulmuştur-. Proletarya ya doğrudan proleter devrimle sosyalizme geçecek, ya da, anti-emperyalist demokratik devrimle kesintisiz olarak sosyalizme geçecektir. Bu bütünüyle ilgili ülkenin somut tarihsel durumunun somut tahliliyle saptanabilir.

Devrimin esas hedefi sermaye ve bu anlamda emperyalizmdir. Ulusal görevlerin **kapsamı, içeriği ve derinliği** alabildiğine değişmiştir. Kaldığı kadarı ile ulusal görevleri en radikal burjuva sınıf bile köklü çözüme kavuşturma gücünde değildir. İleriyi temsil eden proletarya, ulusal görevleri çözmeyi burjuvaziye karşı bir iç savaşa dönüştürmeye çalışacaktır.

Proletaryanın burjuvaziden sınıf olarak ayrışması süreci tamamlanmıştır. Görev bilinçli bir sınıf hareketi yaratmaktır. Sorunu ulusal açıdan değil, sınıf açısından bakılmalıdır. Ulusların "ortaçağdan burjuva demokrasisine, burjuva demokrasisinden proleter demokrasisine yürüyüşü" (6) tarihe karışmıştır. Burjuva demokrasisini yaşamak gerekmiyor. Bu dünün sorunuydu. Uluslar, proleter demokrasiyi yaşama aşamasına erişmişlerdir. Proleteryanın ulustan farklılaşması, her ülkede aynı yolu izlemese de, daha yavaş ve hızlı ve kanlı gelişse de, esas olarak tamamlanmıştır. Proletarya ulusla yanyana yaşamak zorunda değildir. Çünkü yekpare, ayrışmamış, bütün bir ulus yoktur -genel çizgi anlamında-. Ulus, karşılıklı iki düşman kampa, proletarya ve burjuvazi kampına bölünmüştür.

İşler farklı yollarda gelişmiştir. Politika ve stratejide bunlar dikkate alınmadan marksist olunamaz. Lenin'in "başka ülkelerdeki gelişme aşamalarını önceden görme" öngörüsü tamamlanmış ve doğrulanmıştır.

Ne var ki, emperyalist sistemin doğası gereği ulusal sorun farklı bir içerik ve biçimde bugün de gündemdedir. Yarın şu veya bu gelişme sonucu daha başka bir biçimde gündeme gelmesi mümkün ve olasıdır. Emperyalizm oldukça ulusal sorun ve görevler mümkündür.

* * *

Ulusal Sorun ve evrimine ilişkin düşüncelerimi, şimdilik oldukça kaba hatları ile ve genel çizgilerle vermeyi yeğ tuttum. Yazıda amacım, sorunu derinlemesine ve kapsamlı tartışmak değildi. İncelememi sürdürüyorum. Fikirlerimi yakında, kapsamlı bir yazı ile iletmeyi düşünüyorum.

Şüphesiz, değinilmeyen ve ele alınmayan bir dizi nokta mevcuttur. Bunlar sonraki yazıda tartışılmaya çalışılacaktır. Etraflı değinme bir sonraki yazının sorunu olacak. Fikirlerinizi öğrenirsem sevinirim.

Ayrıca , konuyu bir gazete yazısı olarak işlemeyi tasarlıyorum.

21.3.1989

Dipnotlar

1- *Ulusal Sorun ve Ulusal Kurtuluş Savaşları*, Lenin, s.16

2- Age., s.95

3- Age., s.59-60

4- *Marksizm ve Ulusal Sorun ve Sömürge Sorunu*, Stalin, s.263

5- *SBKP XIX.Kongresi Kapanış Toplantısı Konuşması, Son Yazılar*, Sol Yayınları, s.190-191

6- *Ulusal Sorun ve Ulusal Kurtuluş Savaşları*, Lenin, s.352

Ekim'le sosyalizme doğru

Sosyalizmin, sosyalist devrimin gerçekleşmesi için çaba sarfetmek insana büyük mutluluk veriyor.

İnsanların mutlu ve dost olduğu, yalanın olmadığı, sömürü, baskı ve zulmün, işkencenin olmadığı, insan ve doğa ikilisinin iyi bir uyum içinde yaşadığı bir dünya kurma mücadelesinden daha mutluluk verici bir şey düşünemiyorum.

Diyalektik ve tarihi materyalizm sosyalizmin kaçınılmaz olduğunu anlatıyor. Kesintiye uğramış deneylere rağmen sosyalizmin gerekliliğine inanan insanlar günden güne çoğalıyor.

Bilinçli işçiler, komünistler günümüzdeki bütün kötülüklerin, sömürünün, açlığın, sefaletin, baskının, işkencenin, bir ulusu yoketme ihtiyacının, fuhuşun vb.nin kaynağının kapitalizm olduğunun bilincindedirler. Ben de bunu kavrıyor ve görüyorum. Çözümün sosyalizmde olduğuna inanıyorum. Ama şüphesiz bazı insanların bunu kavraması kolay olmuyor. Zira burjuvazi insanların düşünmemesi ve anlamaması için elinden gelen her çabayı sarfediyor, her türlü entrikaya başvuruyor.

Nedir ki, tarihsel süreci durduramazlar. Komünistleri, devrimcileri, işçileri ve emekçileri bu savaşımdan vazgeçirtemezler. Fakat bunun için örgütlü bir güç olmak da zorunlu. Başarının ve amaca ulaşmanın yolu, işçilere dayalı kuvvetli bir örgütlenmeden geçiyor. Bunu hissetmem ve anlamam Ekim sayesinde oldu.

Burjuvazinin baskısı Kürdistan'da daha belirgin, daha farklı ve daha sistemli. Bu yüzden Kürdistan'daki insanların devrimci olmaları için koşullar daha elverişli ve daha zorlayıcı. Egemen güçlerin yüzyıllardır uyguladığı baskı, zulüm ve toplu kıyımlarla gelen bir geçmiş, oradaki insanların ihtilalci olmaları için çok önemli etken oluyor. Bu baskı ve zulme karşı tepkisiz olmak mümkün değil. Ama burjuvazinin oyununa gelip, olaylar karşısında umursamaz davranan hain ve zayıf insanlar da azımsanamaz.

Şerefsiz ve yalancı Türk burjuvazisi, Kürt halkının varlığını bile kabullenmiyor. Ana dilini konuşmasına izin vermiyor. Yoğun bir asimilasyon politikası uyguluyor. Kürt kültürü tahrip ediliyor. Buna rağmen Kürt ulusunun ihtilalci ve devrimci insanları hep varoldu, varolacaklar. Ama Kürdistan topraklarında, ama Batıda...

Batıya göç eden Kürt insanının büyük bölümü işçileşiyor. Daha önce gördüğü baskılara ve çektiği acılara sınıf baskısı ve sömürüsü ekleniyor. Bu ise onları daha kararlı devrimciler olmaya itiyor. Devrimci olması içindaha elverişli bir zemin doğuyor. Tabii, bunun tam tersi de oluyor. Öyleki, daha Türkçe konuşmasını bile bilmeden Kürt olmadığını söyleyen, sosyalizme düşman kesilenler çıkıyor. İnsanı tiksindiriyor bu, ama mücadeleye daha bir kararlı ve istekli sarılmamıza engel olamıyor. Sadece aynı koşulları yaşayan insanlardan bazılarının komünist, devrimci; bazılarının antikomünist olması insanı üzüyor.

1984 yılında İzmir'e geldiğimde hep bir devrimciyle tanışmayı bekledim. Bu arada SHP''ye bel bağlayan, kendini unutan insanları gördüm, çok sayıda yorgun savaşçıyla tanıştım; "Biz eskiden çok yaptık bu işleri, şimdi bizden geçti" sözlerini sıkça duyunca, devrimciliğin bir gençlik hevesi olduğunu düşündüm. Fakat bunların bilinç zayıflığından geldiğini sonradan öğrendim.

Bir şeyler yapmak istiyordum, istediğim ortamı bulamadım. Bu istemlerim zayıf ve pasif kaldığı için çok istekli olamıyor ve hantallaşıyordum. Nihayet unutamayacağım ve hep hatırlayacağım o gün geldi. 1988 Kasım'ında bir Ekimciyle tanıştım. Örgütlülüğün ne kadar gerekli ve zorunlu olduğunu ondan sonra çok iyi anladım. Hayata bakış açım değişti. Farklı bir ortam içine girdim. Yoldaşlık duygusunun yüceliğini tatmaya başladım.

Yoldaşlarla yepyeni bir hayata başladım. Okuyoruz, tartışıyoruz, paylaşıyoruz. Yeni insanlar kazanmaya çalışıyor, devrimi gerçekleştirmeye katkıda bulunmaya çabalıyoruz. Üstümüze düşen görevi yerine getirmeye ve bizi bekleyen sorumlulukların bilincinde olup,onların üstesinden gelmeye çalışıyoruz.

İlk defa bir eyleme katılmanın heyecanını, mutluluğunu yoldaşlarımla tattım, paylaştım. Buca'da biz, kendi bölgemizde 1 Mayıs'ta bildiri dağıttık, pullama yaptık. 1 Mayıs'ı İzmir'de meydanlarda coşkuyla kutlayamamanın üzüntüsünü hala içimizde taşıyoruz. Fakat gelecekte 1 Mayıs'ların her yerde coşkuyla kutlanması için şimdiden

mücadele ediyoruz.

Kürdistan'a, Türkiye'ye ve dünyaya sosyalizmin gelmesi hangi yolla olacak? Bunu hep konuşuyoruz. Kimisi ayrı örgütlenme diyor. Kimisi beraber örgütlenme diyor. Türkiye ve Kürdistan'ın şartları düşünüldüğünde bunlardan hangisi; ayrı örgütlenme mi, beraber örgütlenme mi? Her iki ulustan işçi ve emekçileri en kısa zamanda sosyalizme götürecek yol hangisidir? Bilimsel düşünülüp, örnekler sergilenmeli ve sağlıklı bir bakış açısı ortaya konmalıdır. Bunun gerekliliğine inanıyorum.

Bugünkü düşüncemle birleşik bir örgütlenmenin, ortak mücadelenin daha doğru, marksist-leninist teoriye ve işçi sınıfının çıkarlarına, sosyalizmin çıkarlarına daha uygun olduğuna inanıyorum. Her yönüyle doyurucu bir tartışmanın gündeme getirilmesinin benim gibi yeni ve belki de eski devrimciler açısından da faydalı olacağını düşünüyorum.

Teorik olarak geri olduğumu biliyorum. Fakat en kısa zamanda kendimi geliştirmeyi hedefliyorum. Ve tabi pratikten kopmayarak. Çünkü pratiğe uygulanmayan teorinin hiçbir önemi olmadığını biliyorum.

Devrimci mücadeleye Ekim'le başladığım için kendimi çok şanslı görüyorum. Ülkemizde halkçı ya da revizyonist bir çok örgüt var. Sosyalizmi bilinmez bir tarihe erteliyorlar, marksist davranmıyor yani bilimsel olamıyorlar, ülkemiz gerçeğine uymayan teoriler ortaya koyuyorlar. Bu grupların tutumuna karşılık; ülkemizin gerçeğini kavrayan, eğrisiyle doğrusuyla geçmişini eleştirip ders çıkartabilen, bilimsel olup emek-sermaye çelişkisini görebilen, sosyalist devrimi gerçekleştirmeyi hedefleyen, marksist-leninist olan Ekim'e Türk ve Kürt devrimcileri gereken değeri vermelidirler.

Sosyalizmi kuracak, sosyalizme yeniden prestij kazandıracağız. Kurmak istediğimiz sosyalizme "işte o da çözülüyor, onlar da demokrasiye dönüyorlar" diyen ve sosyalizme inançsızlığı yayan burjuvalara ve kuyrukçulara dersini verecek ve kafalarına bir balyoz gibi ineceğiz. Biz bunu başarabiliriz, başarmalıyız, başaracağız.

Amatörce yazdığım bu ilk mektubum için tüm devrimcilerin ve komünistlerin hoşgörüsüne sığınıyor, anlayışla karşılamalarını bekliyorum.

Duyarlı ve sosyalizme inanmış, kendi gerçeğinin farkına varmış tüm Türk ve Kürt devrimcileri, örgütlü mücadeleye, Ekim'le sosyalizme doğru!

Yaşasın Ekim!

Yaşasın sosyalizm!

Şoreş Zana
İZMİR

İşyeri Komiteleri Üzerine

İşyeri komitelerinin tüm faaliyetlerinin her şeyden önce işçi sınıfının çıkarlarına denk düşmesi gereklidir.

İşyerlerinin teknolojiye paralel olarak gelişmesi, genişlemesi ve işletmelere ayrılması, o işyerindeki işçilerin birbirlerinden haberdar olamamalarına neden olmaktadır. Bunun sonucu olarak, işyerlerinde günden güne büyüyen ve rahatsız edici boyutlara ulaşan sorunların çözümü güçleşmekte ve bu sorunların üzerine tek tek gidilmesi sonuç vermemektedir.

Verilecek mücadelenin başarıya ulaşabilmesi için, aynı saflarda birlikte mücadele etmeleri gerekli olan işçilerin aralarındaki kopukluğu engellemek açısından da işyeri komitelerinin önemi ortaya çıkmaktadır.

Deneylerden gördüğümüz kadarıyla işyeri komiteleri mevcut sendikalar tarafından ciddiye alınmamakta, bu doğrultudaki girişimler soğuk karşılanmaktadır. Çünkü bu komitelerin insiyatifi sendika ağalarından alacakları ihtimali ve korkusu, bu sendikacıların üzerine kabus gibi çökmüştür. Onun içindir ki, komitelerle işçiler arasındaki bağın güçlenmesi bu sendika ağalarının sonu olacağından, onlar işyeri komitelerini pasifize etmeye ve yoketmeye çalışmaktadırlar.

İşyeri komiteleri kimlerden oluşursa etkili olurlar? İşyerinde en çok sevilen, sayılan, devrimci davaya hiçbir kaygı taşımaksızın katılan, bilinçli ve önder işçilerden seçilecek komiteler daha etkili olacaklardır. Ben inanıyorum ki, böyle bir komite mücadele içinde oluşacağından ve bu özelliklerinden dolayı, gelişigüzel seçilmiş komitelerden çok daha etkin olacaktır. Çünkü bu komitelerin işçiler üzerindeki etkinliği, sarı sendikacıların işçileri aldatmasına ve işlerliği etkisiz hale getirmesine engel olacak ve sosyalist işçiler sınıf için çok daha iyi ve etkili faaliyet yürütebileceklerdir.

Ekim'e devrimci selamlar.

G.Nadir - Adana
Ağustos 1989

Dini gericilik

Yazbaşında ilk ve orta dereceli okullar tatile girdiler. Ama burjuvazi, pahalılığın getirdiği yoksullukla, baskı ve zulümle zaten çocukluğu yaşatılmadan unutturulmuş olan çocukları tatilde de boş bırakmadı. Yurdun değişik bölgelerinde resmi rakamlarla 58 bin "yaz kursları" adı altında genç beyinleri yıkama kursları düzenledi. 58 bin din adamı görev aldı. Ama gerçek rakam, bunların kuşkusuz çok üstündedir. İlginç yanıysa, bu kurslara 3 milyon 200 bin 7-13 yaş arası çocuğun katılması. Bu "dini bütünlüğün" bir göstergesi midir? Giderek her tür "yabancı mihraklar"dan uzaklaşan ve o oranda da müminleşen bir topluma mı dönüşüyoruz? Yoksa başka nedenleri mi var?

'84'lerden sonra tek tük işçi eylemleri, '85 sonrasında bu eylemlerin yoğunlaşması sınıfın kendine güvenini geliştirmekle kalmadı, en pespaye aydınlardan gerici basına kadar, herkes sınıftan ve eylemlerinden sözeder oldu. Sivil cuntanın yerini tekrar askeri bir cuntayla değiştirmeyi göze alamayan burjuvazi, yeni oyunlar oynamaya başladı. Sürekli zorun, bir çıkış olmadığını, kendine karşı zoru da beslediğini, yarattığını biliyor artık burjuvazi. Aynı yıllarda, irticanın hortlatılması, dini gericiliğin "masrafları"nın Arap gericiliği tarafından beslenmesi bir tesadüf mü? Faşist devlet başkanının da imzası bulunan Rabıta olayına ne demeli? İmam hatip okullarının hızla çoğalması, yurdun dört bir köşesinde yüzlerce, binlerce yeni caminin yapılması, devlet dairelerinden TBMM'ye kadar tüm resmi kurumların mescitlerle donatılması, Kürdistan'da bizzat askeri kuvvetler eliyle "bölücülere ve komünistlere karşı" cihat çağrıları yapılması, ülke Başbakanının annesinin resmi devlet kararıyla ve Nakşibendi tarikatı eliyle türbeye defnedilmesi vb. vb., tüm bunlar tesadüf değil elbet, bilinçli ve sistemli bir çabanın değişik görünümleridir. Burjuvazi, toplumsal bir devrim tehlikesine karşı, dini ideolojiyi ve dinsel gericiliği bir dalga kıran olarak kullanma politikasına '80 sonrasında daha bir bilinçli ve daha bir gayretli sarılmış bulunuyor.

İşsizliğin sürekli büyüdüğü ülkemizde, milyarların cami, mescit, dini okullara yatırılması, tarikatların denetiminde -elinde- olan yurtlara alınan öğrencilerin bir çok ihtiyaçlarının bu yurtlarca karşılanması, gericiliğin varmak istediği hedefi gösterse gerekir. Bu afyonla yozlaştıramadıkları öğrenci kesiminin bir kısmını da içkili-alemli gecelerle, toplantılarla, olmayınca esrarından afyonuna kadar, bir dizi başka araçla yozlaştırmaya çabaladılar. Geçmişte militan olan yığınla gencin şimdi rokçu, yeşilci, hippi, gogocu olmaları, bunca çabaların ürünü olabilir ancak. Ki öyledir. '80 öncesi orta-lise gençliğinin eylemliliğinin yerini ölü sessizliğine bırakması, yine bir çok şeyin yanında gerici çalışmaların olgunlaşan meyveleridir. Bunu açık kılan bir örnek neden, il ve ilçelerdeki eğitim müdürlerinden resmi rakamlara göre 489'unun -gerçek iki katıdır- imam hatip, ilahiyat fakülte kökenli olması. Yaklaşık her üç yöneticiden biri dini kökenlidir. Buna parasız inananları da eklersek, okul yöneticilerinin yarıdan çoğu "resmi" din adamıdır.

"Yaz Kursları"yla sürdürülen bu gerici eğitimin amacını çok açık da söylüyorlar: "Yabancı mihrakların etkisinden kurtarmak, vatana ve millete hayırlı evlat yetiştirmek." Burjuvazi "ağacı yaşken eğ"menin geleceği açısından önemini kavramıştır. Ne ki, devrimci komünistler, aynı ağacı, devrimin geleceği açısından taşıdığı önemin bir anlamda umursamazlığıyla, "eğmek"ten uzaktırlar. İlgi alanının dışındadır dense daha doğrudur. Ve bu, ileride yıllarca çaba harcanmasını gerektirecektir. Cunta öncesinde bugünkü çocukların yaşında olanlar, şimdi yoğun çabalarla kazanılmaya çalışılan gençler durumundadır. Şimdi cuntanın yozlaştırdığı ve toplumun her kesimine yaydığı bu çürümeye karşı harcanan çaba, yarın bu çocuklar için harcanmak zorunda kalınacaktır.

Bu alana ilgi duyulmasının diğer bir yan etkeni ise şudur; ekonomik zorluklar nedeniyle geçinemeyen, ve çürüyen bu toplumda fazla tahsilin değil, devlete, gericiliğe yaslanılınca birşeylere sahip olmanın şartlarının varlığı, bilinçsiz ve geri unsurları, çocuklarını bu yola itmeye, hiç olmazsa, okul vbg. masraftan kurtulma düşüncesine itmektedir. Devlet, dini gericilik, tarikatlar ve Arap gericiliği bunun teminatını da bilfiil üstlenmiş durumdadır.

Devrimcilere bu alanda büyük görevler düşmektedir. Yüzyılların koşullandırdığı bu -dini-

(Devamı s:25'de)

Hayalperestler

Fabrika işçisi olan ve mesai saatleri dışında kendisine ek gelir elde etmek amacıyla, sıhhi tesisatçılık yaparak yaşam faaliyetini iyi kötü sürdürmeye çalışan bir arkadaşla sohbetimiz esnasında, 150 milyonluk bir ihaleye gireceğini, kazandığında, fabrikadaki işinden ayrılıp bu işle ilgileneceğini söylüyordu. İşin en ilginç yanı da, en yüksek karı elde edebilmek için, çalıştıracağı işçilere az maaş vermeyi ve çeşitli yöntemlerle onların sigorta primlerini yatırmamayı düşünüyor olmasıydı. Onun bu durumu, hayvanları koruma derneğine mensup bir üyenin avcılık kulübüne üye olma hevesine benzemektedir.

Yine böyle bir başka arkadaşla sohbetimiz sırasında, kendisini, sınıf ve kitle sendikacılığını oluşturmak ve geri işçiyi eğitip, bilinç seviyelerini yükseltmek için mücadelemizde yanımızda görmek istediğimizi söylediğimizde, "kardeşim benim fabrikada çalışacağım en fazla bir-iki ay, ondan sonra da 15-20 milyon lira sermaye bulup kendi işimi kuracağım", diyordu.

Bu arkadaşlar, hayallerini gerçekleştirebilmek için gerekli olan teminatı ve sermayeyi bulamayacaklarını bildikleri halde, böyle söylemekten de geri kalmıyorlar.

Bir lokma ekmeğe sahip olmak, yaşam faaliyetlerini sürdürebilmek için emek güçlerini satmak zorunda olan bu insanlar, refaha erişebilmek, tüm sosyal olanaklardan yararlanabilmek için mücadele etmek şöyle dursun, kanını emen kenelerden kurtulmak yerine, kene olma heves ve hayalleriyle kendilerini aldatıyorlar.

Diyelim ki, kazara hayalleri gerçekleşti ve kendilerini birer küçük-burjuva ilan ettiler, bu onlar için bir kurtuluş olacak mıdır? Hayır, olmayacaktır, çünkü onlar birer küçük-burjuva olma hayalinde iken, mensubu olmak istedikleri bu sınıf gün be gün çözülmekte ve yoksullaşmakta ve bu sınıfa mensup insanlar emek güçlerini satarak yaşamak zorunda kalmaktadırlar. Bu da demek oluyor ki, bizim hayalciler, çok kısa sürecek bir macera yaşayacak ve tekrar emek güçlerini satabilecekleri bir müşteri aramaya koyulacaklardır. İşçi sınıfına mensup üyelerin çoğu zaten şu anda hayal ettikleri yerlerden gelmişlerdir ve gelmektedirler.

Onlar kendi toplumsal konumlarını ve bu yere geldikleri aşamaları, hepsinden önemlisi de, toplumsal gelişmeleri ve sınıf çatışmalarının boyutlarını bilmemektedirler. Bu onlar açısından büyük bir eksikliktir, ama bu eksikliklerini giderebilmek için yardım elimizi uzatıp, nihai kurtuluşlarının bilimini ve yolunu kendilerine sunduğumuzda ise, karşımızda sömürülen değil de, adeta bir sömürücü buluyoruz. Her gün sofrasından bir lokma ekmeği zorla alınıp, sosyal yaşantıları cehenneme çevrilirken seslerini dahi çıkartmayan bu insanlar, her fırsatta kendilerini sömüren zorbaları ve onların mülklerini savunmakta ve de onların saflarında yer almakta tereddüt dahi etmemektedirler. İşçi olduklarını ve böyle (işçi olarak) yaşamak zorunda kaldıklarını unutup, nasıl da kendi sınıflarına ihanet ediyorlar, nasıl da kapitalistlerin fikirlerini savunuyorlar pes doğrusu!

Bu gözlemler ve gerçekler gerçek komünistlere ve öncü işçilere çok iş düştüğünü göstermektedir. Bu hayalcilerin gerçeği görmeleri için bıkmadan, usanmadan onlara gerçek mutluluğun nasıl kazanılacağını anlatalım. Zincirler kırılıncaya, en güzel yarınlar proletaryanın oluncaya dek.

G.Nadir
Adana

Çizgimizin pratik yönelimi

Sosyalist siyasal faaliyette, genel ilkeler dışında, her duruma uyan reçete niteliğinde bir mücadele biçiminden sözetmek mümkün değildir. Bu nedenle, ilkeler açısından Marksist olan siyasal perspektifimiz yönelimde, öznel durum ve koşulları değerlendirdiğimizde, işçi sınıfı ve kitlelerin mücadele taleplerini formüle etmiş olacağız. Formüle ettiğimiz talepler dizisiyle, sınıfın siyasal iktidarını hedefleyen programı ifadelendirmiş oluruz. Bu noktada, Türkiye'de bir çok siyasal gruptan ayrıldığımız ilkeleri öne çıkararak, var olmamızın zorunlu nedenlerini belirgin olarak dile getirmemiz gerekmektedir. Çünkü, Türkiye'deki sol siyasal potansiyel, her vesileyle sosyalistlerin birliğini dile getirmektedir. Bu potansiyel, sınıf mücadelesinde çeşitli düzeylerde yer almış, gelecekle ilgileri olan, görece bilinçli bir kesimden oluşmaktadır. Bu kesim, belli sayıda aydınları ve bilinçli öncü işçileri kapsamaktadır. O nedenle önemleri yadsınamaz.

Yaşamsal gerçekler ile yüzyüzeyiz. Formülasyonlarımızı bu gerçeklerin üzerine en yalın biçimiyle kurduğumuzda, toplumsal devrim sürecini doğru tahlil etmiş oluruz, yaşanan süreci ideolojik ve siyasal netliğimizle sosyalizme götürebiliriz. Bu nokta bizi sınıfla organik ilişkiye götürecek biricik yoldur. Sorumluluklarımız, bizi diğer "sosyalist" grup ve örgütlerle farklarımız noktasında belirginleştirerek bütünlüğe doğru yol aldırmalıdır. Ülkenin kendine özgü koşullarını sosyalist içerikle programa çıkarmak, bizi diğerlerinden ayıran en önemli noktadır. Ulusal ve uluslararası kimliğimizi belirlemede bu, olmak zorundadır. Giriştiğimiz bu mücadelede, her geçen gün kendimizi yenileyebildiğimiz takdirde varlık gösterebiliriz.

Bizi bekleyen görevin üzerinde kısaca dururken, bu önemi tarihsel bir örnekle bütünlemeye çalışalım. Lenin, yurtdışındayken en zor koşullarda bile ülkesinin gerçeği ile ilişkisini korudu, bu ilişkiye her zaman önem verdi. Sınıf bilinci taşıyan az sayıda işçi aracılığıyla, ülke gerçeği ile örgütü arasındaki köprüyü oluşturdu. Yaşatmaya çalıştığı örgütü, bu işçilerin çabalarıyla paralel götürüyordu. Pratik siyasal mücadelede Lenin, özellikle rehberimiz olmalı... Ancak hemen belirtelim ki, pratik siyasal faaliyette Rusya örneği taklit edilemez. Yalnızca, bu mücadeleye ilişkin Leninist çizgi rehber alınabilir.

Türkiye'de de, öncü işçiler ile sosyalistlerin organik ilişkisi bizi iktidara götürecek tek yoldur. Sınıf bilinci olan işçiler kendi üretim alanlarının gerçek görünümünü örgütlü sosyalistlerle birlikte değerlendirebilmeli ki, sosyalistlerin programı yaşamı ifade edebilsin. Toplumsal olgularımızın varlığında, Marksizme gerçek işlevi bu yolla kazandırabileceğimize inanıyorum.

Marksizm ayakları bilime basan bir yöntemdir. Yöntemin kurucusu olan Marx, kendi öğretisini, kapitalist toplumu -işçi sınıfı ile burjuvazi arasındaki çelişkiyi- temel olgu kabul ederek geliştirdi. Engels de, ilk eserinde *"yeni güçler"* dedikleri işçi sınıfının kapitalist toplum içerisindeki yeri ile ilgili gerçeklerden hareket etti. Engels: *"Sanayi devrimi, bu işçileri sade ve basit makineler haline getirip ellerindeki son bağımsız hareket izlerini de almaktan başka bir şey yapmadı. Fakat bu nedenle onları insanlara yakışır bir durum talep etmeye ve bu konuda düşünmeye itti."* (1) tespitini yaptı ve *"insanlara yakışır bir durum"* talep etmenin teorik çalışmalarına bu noktadan başladı. Yukarıda sözettiğimiz, sosyalist aydınlar ve işçi sınıfının ilişkisi, sosyalizm fikrinin temeli olmaktadır. Bu nedenle Marx ve Engels sosyalizme ilişkin teorik üretimlerine işçi sınıfının yaşamdaki konumunu doğru saptamakla başladılar. Marx ve Engels ile ortak paydamızdan hareketle, Türkiyeli sosyalistler olarak, sınıfla organik ilişkilerimizi hedeflemek zorundayız. Bundan dolayıdır ki, araştırma ve gözlemlerimizi programa çıkarma sürecinde iken gerçeklerimiz üzerinde yoğunlaşmalıyız. Türkiyeli çeşitli sosyalist grupları, yalnızca söz konusu gerçekliğin doğru tespiti temeli üzerinde birleştirmek mümkündür. Hareket noktamızdaki ortak payda genel marksist-leninist ilkeler olmakla birlikte, bizi var edecek ve belirleyecek asıl unsur kendimizi nasıl dile getirdiğimizdir. Gelecek için mücadele ediyorsak, bizi geleceğe götürecek olan programda birleşmek zorundayız. Bu konuda çok genel olarak birliğin önemine girmeyeceğim. Sınıfın

kurtuluşunu bilinçle algılamaya çalışan Türkiyeli sosyalistler, ilkeli, güçlü sınıf örgütüne henüz ulaşamadılar. Bu durum bizi yılların birikimi olan sosyalist potansiyeli, marksist bir perspektifle bir araya getirme göreviyle karşı karşıya bırakıyor. Bu amaca yönelik olarak giriştiğimiz mücadelede ülke gerçeğimizde önermelerimizi somutlamak zorundayız. Yaşanan süreçte, ideolojik ve siyasal netliği geliştirerek ve buna dayanarak, Türkiye işçi sınıfının gücünü bölmeden ilerleyeceğimize inanıyorum.

Leninist deneyimde, bizi varedecek zemini, işçi sınıfı eylemindeki pratik olgu ve yasaları, sosyalist aydın ve emekçilerin örgütsel ilişkisinde kavramak mümkün. Toplumsal devrim için, yaşanan sürecin, kitlelere geleceği objektif olarak istenir hale getirmesi gerekiyor. Şartların bir yanı bu ise, diğer yanı da kitlelerin örgütlenerek subjektif koşulları hazırlamasıdır. Son Mart-Nisan eylem dalgası, bu alandaki boşluk ve geriliğimizin görülmesi için yeni bir vesile oldu. İşçi eylemleri zaman zaman çıkışlar göstererek sosyalistleri bu noktada geride bırakabiliyor. Aynı zamanda bu eylemler, sosyalist örgütlenmeden doğan boşluk nedeniyle ve çeşitli etkilerle pasifize olabiliyor. Bunun için güçlü, örgütlü sosyalist hareket bir zorunluluk olmaktadır. Yapılacak şey, düzene muhalif sol potansiyeli dışlamadan, sınıfın sosyalizm talebini doğru perspektifle tahlil eden, güçlü bir komünist örgütün, komünist sınıf partisinin yaratılmasıdır. Bunun yolları nereden geçiyor ise, bütün kayıtlılığımızla bu yolları arayıp, geleceğe dönük hedefimizle mücadeleye sarılmalıyız.

Çeşitli nedenlerle, geri kalmış ülkelerde aydınların işlevleri daha da artmaktadır. Lenin ve diğer önderlerin varlığı bunun tarihsel kanıtıdır.

Marksizm ile ilk tanışan Plehanov ile Lenin birer aydın idiler. Ancak kendilerini işçi sınıfının kurtuluşuna adadılar, başka bir çok aydın ile birlikte. Mutlaklaştırmadan belirteyim ki, Marksizmin bilimle içiçeliği nedeniyle eğitim ve kültür düzeyi geri insanlar tarafından kavranması kolay olmamaktadır. Bu durum Marksizm ile sınıf arasında katalizör görevi yüklenen aydınların varlığını ille de gerektirmektedir. Ancak sözkonusu aydınların bu bilimsel öğretiyi kavramış olmaları da başka bir zorunluluktur.

Sovyet devrimi siyasal iktidarla noktalanana dek sayısız engelle karşılaştı. Bu engeller yalnızca Çarlık tarafından gelmiyordu, sınıfın hareketinin içinden de önemli oranda engel çıkabiliyordu. Tüm bunlara karşın işçi sınıfı Leninizm doğrultusu ile 17 Ekim siyasal zaferini kazandı.

En önemlisi bir siyasal ayaklanmaya giden yolun mantığını kavramaktır. Onun için de daha başından, pratik siyasal faaliyetin reçetesinin olamayacağını belirtmiştim. Söylem açısından bir çok kimse duraksamadan bu gerçeği kabul eder. Kabul ettikleri bu gerçeğe karşın tuhaftır, pratik yönelimlerinde şablonlar bulmaya çalışırlar. Nesnel gerçekleri hazır bir tanıma uydurmaya çalışırlar. Bu noktada yolları, Lenin ile, istemeseler de ayrılıyor. Lenin'in o anki dünyanın tüm özellikleriyle tanımlamak ve bunun yerine yeni bir dünyaya hangi güçlerle gidileceği konusundaki temel düşüncesi Marksizmdi. Varolmayan bir şeyden söz açmak olanaksız olduğundan, proletarya olmadan proleterya düşüncesi gelişemezdi, geleceğin de bu sınıfa devri sözkonusu olamazdı. Leninizm de doğruluğunu varolan gerçeklere dayanmaya borçludur. Demek ki, her koşulda, genel ilkelerimizin perspektifi ile gerçek yaşama yönelmeliyiz.

Ekim, Türkiyeli sosyalistlerin geçmiş ve şimdiki çabalarına ilişkin değerlendirmesinden doğ-ru bir yaklaşım sergiliyor. Konuya ilişkin önemli klasik makaleler yayınlandı, çeşitli değerlendirmelere yer verildi. Marksizmle ilgileri olanlar bu çabaya arkalarını dönemeyecekleri gibi, sözkonusu yaklaşımı geliştirme konusunda sorumluluk duymaları gerektiği kanısındayım. O nedenle kişisel olarak şunu söyleyebilirim, Türkiye sol hareketinin geçmişine ve içinde yaşadığı döneme doğru tanı koymak, işin önemli bir yanını oluşturmaktadır. Ancak bu kadarı yeterli değildir. Önümüzde geçmişe, bugüne ve geleceğe ilişkin çözüm bekleyen bir dizi sorun vardır. Bu sorunların doğru çözümünde marksizmin bilimsel kavranışının anahtar bir rol oynayacağı inancındayım.

(...)

A.Saylan

Partileşme süreci üzerine...

Ekim, yıllardır özlemini çektiğimiz, işçi sınıfı komünist partisini oluşturma yolunda önemli bir adım atmakta, tüm gerçek devrimcilerin nabzında derinden derine vuran bu isteği, somut bir gerçekliğe dönüştürmek için gerekli pratik ve teorik temelleri hazırlamaktadır.

İşçi sınıfının devrimci partisini oluşturmak! Bu amacı bayrak yapıp yükseltmek, alanlarda, grevlerde, toplantılarda, kitlelerin yüreğinin çarptığı her yerde dalgalandırmak, gücümüzün tümünü önce bu yönde kullanmak, birikimlerimizi değerlendirmek zorundayız.

İşte *Ekim*'in bu yolda taşıdığı önem, devrimci mücadelemizin geldiği şu aşamada, geçmiş dönemlerin gerekli değerlendirmelerini yapmış olmasında, şimdi yapılacak olanları ve geleceğin güçlü adımlarını netleştirmeye çabalamasındadır. Şimdi yapılacakların en başında ise, partimizi oluşturmaya başlamak gelmektedir. Tüm devrimci yoldaşlarımızın görüşlerine, fikirlerine ve hayatın her alanındaki birikimlerine gerek vardır. Benim bu yazı çerçevesi içinde üzerinde durmak istediğim konu; partileşme sürecine, Ekim çizgisi ışığında, gerçekten bir "süreç" niteliği kazandırmak için neler yapmamız gerektiğine kısaca değinmek olacaktır.

Partileşme sürecinin başarı ile gelişmesi ve amacına ulaşması için, gerekli olan ve üstesinden gelmek zorunda olduğumuz ilk iş şu olmalıdır: "İşçi sınıfının komünist partisini oluşturmak" olgusunu hep söylenen ama başarılamayan, daha kötüsü durmadan ertelenen ütopik bir hayal olmaktan çıkarıp, artık **bugüne** getirmek, oluşum sürecinin özelliklerinin adını koyup ayaklarını yere bastırmak, son derece açık ve somut adımlar ve girişimlerle bu işe gönül verecek nitelikli devrimcilere "güven" kazandırmak!

Burada "niçin bugüne kadar gerçek bir partileşmeye gidilemedi" konusu üzerinde durmak istemiyorum. Bu önemli konu Ekim tarafından gündeme getirildi, tartışıldı, analizleri yapıldı, daha da yapılacaktır. Şimdi ortada marksist-leninist bir yaklaşımla yükselen bir teorik temel, uzun mücadele yılları içinden süzülüp gelen bir teorik temel olduğuna göre, bir yandan geçmişi daha derinden değerlendirirken, bir yandan da partileşme sürecinin "bugünü" konusunda daha somut önerilerde bulunmanın, bunları tartışmanın zamanı gelmiştir.

Bu süreçte bize düşen görev: günlük pratik mücadeleyi yaygınlaştırmak, sınıf bilinçli işçileri, devrimcileri marksizm-leninizme kazanmak olmalıdır. Partileşme sürecini kağıt üzerinden indirerek yaşama sokmaktır. Bunun içinde önümüze somut hedefler koymalıyız. Yapılması gerekenlerin neler olduğunu bir plana dökmeliyiz. Yol üzerinde önceden belirlenen kilometre taşları olmalıdır. Bu, bugün nerede olduğumuzu da gösterecektir bize. Ki buna göre adımlar ve enerji ayarlansın, devrimciler tek tek moral değerlerini ve bilincini gözden geçirip keskinleştirsin. Daha da önemlisi yolunu ve durumunu denetleyebilsin. Böylece hem süreçteki tıkanma, hem de süreci tıkayanlar engellenmiş olacaktır.

Partileşme süreci, kendini komünist devrim davasına adayan her devrimcinin somut katılımı ile gerçekleştirilmelidir. Her komünist devrimci bu yapıya bir taş koyması gerektiğini kendine zorunlu ve vazgeçilmez bir görev bilmelidir. Bunun önündeki engellerin kaldırılarak yolun açılması sağlanmalıdır.

Sürecin bir kez ayaklarını yere bastırabilirsek, "Devrimci Sınıfın Komünist Partisi"nin kurulması amacı da bulutlardaki ütopik ve düşlere karışmış yerinden kalkıp gerçeğe ulaşacak, heyecanı dalga dalga yayılacaktır. Partimizin kuruluşunu ve kurulduktan sonra sınıfı kucaklamasını asıl bu heyecanı yüreklerinde duyanlar, yaşayanlar sağlayacaktır.

Akın Varol
Eskişehir

Köln'den bağış

Devrimci kitle hareketinin '80 yenilgisiyle birlikte, devrimci hareketlerin ideolojik-politik-örgütsel bunalım ve açmazları bu anlamda da kan kaybı hala sürüyor. Algılanabildiği kadarıyla da kalıcı çözümler üretilemiyor, üretilemiyecek. Geçmişine cesaretle yaklaşamayanların, geleceklerini de doğru belirleyemeyecekleri aşikardır.

İdeolojik ve örgütsel köklü bir mirasa zaten sahip olmayan devrimci hareketin bir kesimi '80 yenilgisinden aldıkları soğuk duşun da etkisiyle teoride Stalin düşmanlığından SHP solculuğuna, SHP solculuğundan Gorbaçovculuğa ve Avrupa-komünizmine kadar korkunç bir savrulmayı yaşadı. Bir başka kesimi ise yıllanmış şarap gibi, hayatın ve yaşanılan acı gerçeklerin geri çevirdiği eski teorilerini restore edilmiş haliyle savunabilmek için, sinsi ve cimrice bir çaba içerisindeler.

Bunun yanında örgütsel ve pratik anlamda yaşananlar ise daha da acı; örgütlere güvenmeme, inançsızlık, değerlere sahip çıkamama, yarı gönüllülük vs. '80 sonrası devrimci hareketimizin bağrında yaşandı, yaşanıyor.

Yurtdışında ise yukarıda sıralananlara ek ve yanısıra, ülke ve ülke gerçeklerine yabancılaşma, Avrupa'nın renkli ve doyurucu yaşam tarzı vesairenin de etkisiyle mültecileşme, yozlaşma gibi acı değer kayıpları yaşandı.

Bunca yozlaşmanın ve tahribatın yaşandığı günümüzde komünizmin bayrağını yukarda tutmak, bir dizi maddi ve manevi fedakarlığı gerektiriyor.

Bu anlamda İsviçre ve Hollandalı yoldaşları kutluyoruz. Girişimleriyle bize örnek oldular. Biz Kölnlü Ekimciler de kendi aramızda 50 bin DM topladık. Bu bir kampanya değildi, salt kendi yakın taraftarlarımıza yönelikti. Esasen muzaffer komünist partilerin tarihlerine bakıldığında, onların merkezi düzeyde bağış kampanyalarına çok az başvurdukları görülür. Çünkü her komünist, partisinin mali olanaklarını çözmede gücünün azamisini partisine zaten sunmuştur. Bu bilinçle hareket etmiştir. Dolayısıyla sorun kampanyalara pek başvurulmadan kendiliğinden çözülmüştür. Devrimci hareketin bir kadersizliği de -sık sık düzenlenen bağış kampanyaları hatırlandığında- budur.

Çeşitli örgütlerin içinden kopup gelen biz yurtdışındaki Ekimciler için şu net olmalıdır. Ekim ve onun yönelimine layık olmak yukarıda sıralanan bir dizi tahribatla mücadele etmekten geçiyor.

Değerlere dört elle sarılmak, örgüte ve ülke devrimine verilecek gücün azamisini sarfetmek, özellikle içinde bulunduğumuz dönemde daha da gerekli. Ekim "Omuzlar dar, görevler ağır" derken bunun vurgusunu yapıyordu.

Öyleyse haydi ağır görevlere!
Gönüllü, fedakar ve yılmadan!

F. Almanya / Köln'den
Ekimciler

Dini gericilik...

(Baştarafı s:20'de)

alışkanlıkların bir çırpıda çözülmesinin olanaksızlığı unutulmadan ve onların inançlarıyla "sol"culuk adına oynamadan, doğruları anlatarak kazanmanın zorunluluğu bilinmelidir. Geçici çıkarları uğruna, yarının ellerine bırakılacağı çocuklarını bur juvaziye peşkeş çekmemelerini, her yönüyle çürümüş bu devletin uysal köleleri edilmemesi gerektiğini, tersine, hakkını aramasını / sormasını bilen, kişilikli, sınıfına ve emekçilere karşı sorumluluk taşıyan ve onların çıkarlarını kendi çıkarlarıyla birleştiren bir evlat yetiştirmelerinin onurlu bir insanlık - anababalık- görevi olduğu gerçeğini, her fırsatta onlara anlatmalıyız. Dinin bir araç olarak kullanıldığını, çocukların ve kendilerinin faşizmin toplumsal dayanakları ya da kitle tabanı edinilmek istendiğini somut şartlarla bütünlük içinde anlatmalıyız. Ve başta ilerici devrimci aydın kesimler olmak üzere, tüm ilerici ana-babalar, çocuklarının yarınlarının karartılmaması için çaba harcamalı, siyasal ideolojik bir saldırı başlatmak durumundadırlar.

D.Yalçın
9 Ağustos 1989

Polonya'da yeni gelişmeler

C.Kaynak

Haziran ayında Polonya'da düzenlenen parlamento seçimleri, yıllardır sürmekte olan belirsizliğin nihayet sona ereceği yeni bir dönemin başlangıcı sayılabilir. Bir kaç haftalık manevra, içeride ve dışarıda yürütülen pazarlıktan sonra, Devlet Başkanı General Jaruzelski, resmileşmiş siyasi güçler dengesi doğrultusunda hareket ederek Dayanışma üyesi Walesa'nın yakın danışmanı, koyu dinci ve katıksız liberal Tadeusz Mazowiecki'yi başbakanlığa atadı. Parlamentoda "komünist" oyların da katılımıyla onaylanan bu atama yoğun yorumlara neden olurken, Polonya'da aktüalitenin en ilginç konusu olmaya devam ediyor.

Bir dönüm noktası olarak nitelendirilen son gelişmelere ilişkin yorumlar hayli renkli; "Demir Perde delindi", "Yalta'nın sonu", "Polonya'da demokrasinin zaferi", veya "karşı-devrimci darbe" vb. Kısacası, ülkenin tarihi sıradan bir gevezelik malzemesi oldu, yeniden yazılıyor, gelecek için senaryolar uyduruluyor. Polonya'daki son gelişmeler, bir çok yönüyle, basite alınabilecek, önemi yadsınabilecek düzeyde değiller. Hangi dünya görüşüyle yaklaşılırsa yaklaşılsın asgari bir ciddiyet ve tutarlılık gerektiriyor. Oysa bu konuda piyasaya sürülen ve boyalı basının büyük bir zevkle yansıttığı görüşler genellikle tarihi gerçekleri tersyüz edici nitelikte dayanıksız spekülasyonlar düzeyini hiç de aşmıyor.

Geniş, kapsamlı ve çok yönlü bir konu. Hakkında söylenmesi gerekenler de o denli boyutlu olmak zorunda. Fakat konuya tekrar dönüleceği açıktır. Gelişmeler öyle gerektirecektir. Bu nedenle burada belirtilecek hususlar konunun boyutları açısından oldukça sınırlı kalacaktır. Son gelişmelere "demokrasinin zaferi" veya oldukça cılız bir sesle "karşı-devrimci darbe" deniliyor. Bunlardan hangisi gerçeğin kendisine tekabül ediyor?

İşin artık gizli kapaklı bir yönü kalmadı, oyun perdesiz oynanıyor, aktörler maskesiz ve tam kadro sahnedeler. Bu yönü gözlemcinin işini kolaylaştıran bir gelişmedir. Bu nedenle birilerinin muğlak açıklamasını ya da örneğin sessiz kalışının nedenini yoruma tabi tutarak hedef saptamanın, anlam çıkarmanın gereği kalmadı. Nedir Polonya'daki yeni yönelimin amacı ve anlamı? **Kapitalist gelişmenin önündeki tüm (son) engelleri kaldırmak ve ülke ekonomisinin dünya kapitalist sistemine tam entegrasyonunu sonuçlandırmaktır.** Gerisi bu perspektifin yan ürünleridir. Halen bunun zıddını iddia edenlerin ciddiye alınır yanı kalmamıştır. Çünkü açıkça söylenen ve yapılan budur.

Bu süreç Haziran seçimlerinden sonra Dayanışma'nın düzenlediği iddia edilen "karşı-devrimci darbe" ile mi başladı? Cevabını ülke ekonomisini kendilerine arpalık edinen sahtekar asalaklar değil, ancak tarih verebilir; ve biz de kısaca ona soralım.

Polonya'da ikinci emperyalist savaştan sonra birçok Doğu Avrupa ülkesi gibi, sosyalist kampta yer aldı. Bu saflaşma hiç de emperyalist burjuvazinin ve onun sol görünümlü liberal uzantılarının iddia ettiği gibi, Stalin'in nüfuz ihtiyacı icabı Yalta'da dayattığı ve elde ettiği bir taksim sonucu değildir. Sonradan Batıda genel bir kabul gören bu iddia Yalta Konferansı'na davet edilmeyen Fransa'nın pek megaloman generali De Gaulle'ün başı altından çıkmıştı. Küllendirilen ve unutturulmak istenen işin iç yüzü ise başka bir manzara sergiliyor. Yoksa Kızıl Ordu zorla Polonya'yı sosyalist kampa bağlamadı.

Mevcut düzene karşı mücadele eden Polonya komünistleri, sosyalistleri ve müttefikleri, bu günlere yıldönümü rastlayan faşist Alman ordularının işgali (1 Eylül 1939) ile de karşı karşıya kaldılar. Emperyalist işgale karşı mücadele de gündeme geldi. Bu direnişin tarihi sabit, destanı yazılıdır. Başka Avrupa ülkelerinde de benzer gelişmeler oldu. Komünistler dişe diş mücadele verirken şimdi iş başındaki burjuvazinin temsilcileri soluğu Afrika'da, İngiltere'de ve başka yerlerde aldılar. Fakat, zamanla, bu kaçkınlar ve işbirlikçiler kendilerine büyük pay çıkaran, baş köşeye oturtan bir "tarih" önerdiler. Tarihi gerçekleri karartmaya, tersyüz etmeye çalıştılar. Komünist partilerin Batıda yozlaşması ve zayıflaması ile birlikte bu burjuva modeli antifaşist "tarih", resmi görüşe dönüştürüldü. Örneğin Polonya bu uyduruk "tarihin" normlarına pek uygun gelmeyince onun sosyalist kampa katılışını

götürüp Yalta'ya bağladılar. Kızıl Ordu'ya ve Stalin'e mal ettiler.

Oysa Polonya komünistleri anti-emperyalist mücadeleyi burjuva düzene karşı mücadeleyle birleştirmesini bildiler, başardılar. Bu başarıda elbette sovyetlerin doğrudan desteği, Kızıl Ordu'nun Avrupa'yı faşizmden arındırma hareketinin payı küçümsenemez. Ama örneğin Fransa'da direnişin destanını komünistler kanlarıyla yazdılar, ürününü de De Gaulle'cü burjuvazi gaspetti. Polonya'da faşist Alman ordularına karşı savaşılırken onların yerli işbirlikçisi burjuvaziye de darbeler indirildi ve savaşın bitmesiyle birlikte komünistler yönetimde etkinlik sağladılar. Savaş koşullarında, komünistlerden ve müttefiklerinden burjuvazinin ve burjuva düzenin işini tamamen bitirmesini beklemek, öyle olmadı diye, katı ve doktriner eleştirilerde bulunmak pek haklı olmaz. Olağanüstü ve karmaşık bir durum söz konusuydu o tarihsel koşullarda.

Somut koşulları hesaba katarak hareket edildi ve 22 Temmuz 1944'de cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra kurulan ilk hükümetin başbakanı burjuva sosyalisti Morawski'ydi. Aynı kişinin yönettiği ve 28 Haziran 1945'te kurulan ikinci hükümetin 21 bakanlığından sadece 7'sinde komünistler vardı. Fakat komünist partisinin öneri, insiyatif ve baskıları sonucu bu karma hükümetler yönetiminde dahi toplumun çehresini değiştiren radikal tedbirler alındı, sosyalist kazanımlar birbirini izledi. Yaşamın dayattığı objektif ikilem karşısında -kapitalizm mi, sosyalizm mi?- sosyalist partisi çareyi komünist partisine iltihak etmekte buldu ve Aralık 1948'de Polonya Birleşik İşçi Partisi oluşturuldu. Kısa sürede ülke ekonomisinin kilit noktaları burjuvazinin elinden alındı. Topraklar, sanayi, ticaret kamulaştırıldı. Ülke sosyalizmi inşa yörüngesine girdi. Kendine sosyalizmi inşa perspektifini rehber edinen bir ülkenin ne işi var Batı kapitalizminin saflarında? Böyle bir dünya görüşünü kabullenmiş ve gerçekleştirme sürecine girmiş bir ülkenin sosyalist cephede yer alması Yalta Konferansı ile açıklanabilir mi?

Fakat gün geldi, bu gidişe dur denildi, son verildi ve hızla geriye dönüldü. Üstelik aynı parti, Polonya Birleşik İşçi Partisi eliyle yapılanlar ters yüz edilmeye başlandı. 1944'ten sonra gerçekleştirilenler 1956'dan itibaren revizyonist Gomulka yönetiminin eliyle tek tek ve radikal bir biçimde budandılar. Yeni genel sekreterin ilk işi toprağı eski sahiplerine iade etmek oldu! (Bkz. *Ekim*, sayı:10). Yaklaşık 10 yıl zarfında elde edilen sosyalist kazanımlar 1956'dan itibaren kapitalist bir restorasyona tabi tutuldular. Ve 33 yıldır Polonya'da melez, sağlıklı işlerliği imkansız bir ekonomik yapı mevcut; kendi içinde dahi tutarlı değil.

Ekim sayı 10'da özet halinde değinilen altyapı birleşimi temelinde yükselen bir sosyal başkalaşma da oluştu. Zaten 40'lı yılların sonuna doğru Polonya'da yaşanan değişiklikler bütünlüklü ve toplu sosyal bir yapı yaratma zamanı bulamadan kesintiye uğradılar. Eski sınıf ve tabakaların bir kısmı uysallık gösterip kendilerini yeni düzene uyarlamaya çalışırlarken önemli bir kesimi kiliselere sığındı, orada yuvalandı. Uzun yıllar bu heterojen ve antogonist sosyal yapı zor yoluyla ahenkli gösterilmek istendi. Marksist-leninist terminolojiyi kendilerine maske edinmeyi yeri gelince ihmal etmeyen revizyonist şefler, işçi grevlerini, zamlara karşı direnişleri kanda boğmaya çalıştılar.

Polonya'nın bu kozmopolit ve çelişkili iç yapısını çok iyi bilen Batılı emperyalist güçler, yıllardır bu ülkeyi ideolojik yaylım ateşi altında tutuyorlar. Görünürde yoğunlaşarak süren bu ideolojik saldırı iki askeri blok arasındaki rekabetle açıklanabilir. Macaristan'a neden aynı ilgi ve özen gösterilmiyor? Oysa Macaristan Polonya'yı pek aratmaz. Karl Marx Üniversitesi'nde Kapital'i ders programlarından çıkardılar! Polonya'ya özel ilgi gösterilmesi jeo-stratejik nedenlerin yanısıra, Batının bu ülkedeki köklü kültürel etkinliğinin işleri kolaylaştırıcı bir rol oynamasından ileri gelebilir.

Son gelişmeleri besleyen, yeşerten sosyo-ekonomik koşullar Polonya'da zaten mevcuttu. Batının katkısı ne olursa olsun, ister az olsun veya hiç olmasın, bu oluşum siyasi bir kimlik kazanmaya adaydı. Polonya Birleşik İşçi Partisi icraatıyla, kilise ve ötekileri inançlarıyla, herkes üzerine düşen görevi fazlasıyla yaptı. Sırası gelmişken şunu da eklemek gerekir ki, Polonya'da kendilerine "komünist" diyenler, din konusunda, bir burjuva olarak, M.Kemal'in Türkiye'de yaptığını bile yapmamışlardır. Gelinen belli bir aşamadan sonra Batı burjuva demokrasisi ve kapitalizm hayranları işçi edebiyatı maskesi altında önemli güç topladılar ve bu güç artık sopa zoruyla dizginlenemez oldu.

Batılı emperyalist güçler Dayanışma Sendikası

şahsında nihayet özledikleri müttefiğe kavuştuklarında baskılarını daha da yoğunlaştırdılar. Polonyalı bir papazın papalık otoritesini kefeye koyup kendi ülkesini tamamen diplomatik ablukaya aldırtması, tecrit ettirmesi, en ufak bir olumsuzluğun anında tüm dünyaya yayılması, aleyhte kamuoyu oluşması, Batının ideolojik saldırılarının parçalarıydı. Örneğin güvenlik yetkilileri Popieluşko adında bir papazı biraz karanlık koşullarda öldürdüler. Katiller hemen yakalandı ve ağır cezalara mahkum edildiler. Kesin hatırlamıyoruz ama, herhalde Jaruzelski'nin darbesinden sonra başka da bir ölüm olayı olmadı. Buna rağmen, Batı Avrupa'nın kapitalist ülkelerinde yer yerinden oynadı. "Vahşet", "insan hakları" vb. üzerine gürültülü bir kampanya aldı yürüdü. Oysa aynı hassasiyet daha vahim durumlarda hiç görülmez. Halepçe'de 5000'i aşkın Kürt en insanlık dışı bir yöntemle toptan öldürülürken örneğin! Burjuvazi tarihin gördüğü en aşağılık, en iki yüzlü sınıftır. Kamuoyunu kendi çıkarları doğrultusunda oluşturuyor ve istediği yöne sevk edebiliyor.

Sonuç olarak, böyle bir oluşum sürecinden geçerek gelmiş ve koşulların olgunlaşmasıyla iş başına seçmenler tarafından getirilmiş Dayanışma'nın yaptığı bir "karşı-devrimci darbe" değildir. Yeni hükümetin yapacaklarının karşı-devrimciliği tartışılmayacak kadar açıktır, ama mutlaka bir darbeci, yani karşı-devrimci bulmak gerekiyorsa, 1954'te Gomulka'yı cezaevinden çıkarıp, itibarını iade eden ve 1956'da partinin başına zorla diken kimse, odur. Son günlerin gelişmeleri "emanetin" devir teslim törenidir. Bu "emaneti", yani kapitalizmi revizyonistler geliştirip büyüttüler ve gün geldi onu esas sahiplerine teslim etmek gerekti, önüne geçilemez bir zorunluluk halini aldı. Bunun gereklerini yerine getirmek, "devir-teslimi" törenini düzenlemek görevi de, bir tarihsel ironi olarak daha dün general üniformasıyla sözde "komünist" partisinin genel sekreteri olan ve Dayanışma Sendikasını ezme harekatını yıllardır yöneten Jaruzelski'ye düştü. O bu utanç verici töreni şimdilik kusursuz düzenleyebildi ve karşılığında başkan sıfatıyla anılmaya başlanarak "itibarlı" siyasetçiler sınıfına kaydedildi.

* * *

Bilinci karartılmış kitleler son seçimler sayesinde başlayan çok seslilikle Polonya'nın artık tünelden çıktığını, ekonomisine istikrar kazandırılacağını, çok partili bir burjuva demokrasisinin enine boyuna gelişeceğini sanıyorlar, bu konuda yapılan gevezeliklere itibar ediyor inanıyorlar. Bunda gerçeklik payı nedir? Çok yönlü ve aynı zamanda içiçe bir dizi etkene bağlı olan bu soruya tekil bir yaklaşımla cevap vermek mümkün değil. Bu nedenle bazı pratik ve somut yönlerine kısaca değinirsem sorunun bütünlük içinde kavranabilmesi için en azından ipuçları verilmiş olur.

Ekim sayı 10'daki yazıda Polonya'yı Varşova paktından koparmanın yolunun Kremlin'den geçtiğini söylemiştik. Batılılar bunu bilmiyor değiller, ancak onların Polonya'daki yeni yetme çırakları bu ihtimali hemen gündeme getirerek acemiliklerini sergilediler. Walesa "komünist" partisini dıştalayan bir koalisyon önerdi, niyetler pazara sürüldü, ("komünist" partisine savunma ve bir iki tali bakanlık versek yeter vb.) Ama Gorbaçov'un Rakowski'ye bir telefon etmesiyle herkes kendine geldi ve yakında açıklanacak hükümet listesinde en önemli bakanlıklar Polonya Birleşik İşçi Partisi'nin olacak. Yeni başbakan Tadeusz Mazowiecki ile "bir çay içmeye geldim" diye ilk görüşen Sovyet yetkilisi KGB'nin şefi! Mesaj net ve açık! En ufak konularda fırtına koparan Batılı emperyalistlerden çıt çıkmadı, "iç işlerine karışmama" ilkesini unutuverdiler. Bu bilinçli ve hesaplı bir tutum. Zira, özel olarak Polonya genel olarak Doğudaki gelişmeler uluslararası burjuvazinin istediği yörüngede; bu nedenle fazla yüklenip bir tepkinin doğmasını istemiyorlar, ihtiyatlı davranıyorlar.

İkinci olarak, son gelişmelere rağmen Polonya'da hala da bir iktidar belirsizliği söz konusudur denebilir. Hangi sosyal sınıf ve katmanlar şu anda dümenin başındalar? Henüz pek net değil. Burjuva birikimin siyasi gücü Dayanışma yönetime ortak oldu ama, kilit noktalar halen bürokratik burjuvazinin denetiminde ve kolay vazgeçmeye hiç de niyeti yok. İki sebepten ötürü yeni hükümet çaplı ve radikal bir ayıklama da yapamaz. Önce, Dayanışmanın göreve hazır tecrübeli kadrosu çok sınırlı. Sonra da, varlık nedeni önemli ölçüde asalak bürokrasiyle özdeşleşmiş PBİP hükümet ortağı ve halen stratejik pozisyonda.

Üçüncü olarak, Dayanışma'nın sosyal tabanı ve siyasi yönelimi paradoksal bir niteliğe sahiptir.

Mevcut düzene karşı gelişen farklı tepkileri taktik olarak işçi edebiyatı temelinde bir araya getirmiş ve siyasi arenaya işçi sınıfının çıkarlarını savunan bir sendika görünümünde çıkmıştır. Oysa iyi biliniyor ki, bu birleşimin içinde Katolik kilisesinden Batı burjuvazisinin yardakçılarına kadar en gerici unsurlar söz sahibi; her ne kadar kitlesel tabanın önemli payını işçi sınıfı oluşturuyorsa da. Görünürde Dayanışmanın yönetimi siyasi ve ideolojik olarak homojen bir yapı. Bunlar kapitalizmin katıksız savunucuları ve pazar ekonomisinin erdemleri sayesinde işçi sınıfı ve çalışan kesimin ivedi taleplerine cevap verilebileceğini sanıyorlar, inanıyorlar. Beklentinin ve vaad edilenin çelişikliğine ilerde tekrar dönülecek; ancak şurasını belirtelim ki, özel olarak Dayanışma genel olarak onu destekleyen burjuvazi yönetme kültüründen yoksun. Bu eksiği kısa sürede gidermek zordur; teorik hesap ve yaklaşımların pratikte sınanması sıkıntısız olmayacaktır. Üstelik en ufak yanlış adımı titizlikle izleyen ve sabote etmeye hazır bir ortakla birlikte yani PBİP.

* * *

Burjuva demokrasisi bir niyet sorunu değildir. Oluşumu ve yaşatılması bazı objektif koşulların varlığını zorunlu kılar. Belirli bir gelişme seviyesine erişmiş iktisadi bir yapı ve bilinçli, kültürlü bir mücadele geleneği. Polonya'da ikinci koşul mevcut. Sanmıyorum, Dayanışma'yı alternatif kıtlığından ötürü desteklemiş işçi sınıfı onu iman gücü ve kör bir bağlılıkla, kendisinin çıkarlarına ters düşen bir politika izlemesine rağmen her zaman desteklesin, izlesin. Polonya 1950'nin Türkiye'si değil ki bir Menderes çıksın %70 civarında okur yazar dahi olmayan bir toplumun çoğunluğunu, salt demagojik vaadlerle peşinden sürüklesin. Polonya işçi sınıfının teslimiyetçi kaderci bir uysallık göstermeyeceğine dost da düşman da şahit olmuştur şimdiye kadar.

Esas anlamıyla burjuva demokrasisinin kaç ülkede yürürlükte olduğu biliniyor. İki elin parmak sayısını yakın dönemde aştı. Bu ülkelerin iktisadi yapıları da biliniyor ve hiç de Polonya'yı andırmıyorlar. Polonya'nın iktisadi yapısı burjuva demokrasisinin gereksinimlerini karşılama kudretinden yoksun. Yeni sürecin ekonomik politikasını nasıl bir çıkmaz beklediğine biraz sonra döneceğiz. Her halükarda kısa veya orta vadede Polonya'da bir ekonomik sıçrama beklemek, hele de bunun bir burjuva demokrasisini nesnel temel olarak besleyebilecek bir seviyeye ulaşmasını ummak tamamen hayaldir. Birazdan ekonomik politika konusunda söylenecekleri de dikkate alarak şunu hiç çekinmeden iddia edebiliriz: Polonya'da burjuva demokrasisi doğmadı ve doğacağı da hiç belli değil. Çünkü geri kalmış ülkelerde en azından belli bir seviyeyi aşmamış ekonomilerde "liberal" bir ekonomik politika kaçınılmaz olarak zor yoluyla uygulanır. Günümüz dünyasının yaygın deneyleri bunu gösteriyor. Polonya'da önerilen reçete bu olduğu için zor ufukta sırıtıyor.

Gelelim şimdi Polonya'ya uygulanmak istenen ekonomik politikaya. Yüksek sesle söylenen şudur: Batı usulü bir pazar ekonomisinin tam anlamıyla yaratılması için mevcut yapısal, hukuki ve pratik engelleri kaldırmak! 40 milyar doları aşan bir dış borç, üç rakamla hesaplanan bir enflasyon oranı, ödemeler dengesinde kronik açıklar, temel tüketim malları bulmakta çekilen zorluklar vb., ülke ekonomisini kabaca tasvir etmeye yetiyor. Bu çıkmazdan kurtulmanın yolu ise dış borçlarla yatırımlara ayrılacak sermaye bulmak ve üretimi teşvik etmek için fiyatları serbest bırakmakta bulunuyor. Dayanışma'nın bu macerada tek güvencesi Batı emperyalistlerinden ve uluslararası mali kuruluşlardan gelecek yardımlar.

Batı, Polonya'ya yardım etmek istiyor fakat sanıldığı kadar değil. Dayanışma acil talepler için 10 milyar dolar hemen istedi. ABD Maliye Bakanı James Baker " İyi sizi seviyoruz ama o kadar da olur mu?" türünden bir tepki gösterdi. Kısmi ve sembolik yardımlar yapılacaktır, ama büyük ölçekli krediler vermenin veya doğrudan yabancı firmaların gidip yatırım yapmalarının koşulları yok denecek kadar azdır. Bu koşulların neler olduğu çok iyi biliniyor; siyasi istikrar, en azından potansiyel bir ekonomik canlılık vb. Polonya bir karanlık tünele daha girdi gerçekte. Maddi çıkarlarına düşkün Batı burjuvazisi bunu görmezlikten gelebilir mi?

İç pazar talebinin karşılanması için üretimin yoğunlaştırıldığını düşünelim. Bunun gerektirdiği yatırımlar ve teknoloji açığı bir tarafa, talebi yüksek tutacak alım gücü nereden ve nasıl tahsil edilecek? İşçiler %150'yi aşan ücret zammı istiyorlar. Kaldı ki iç pazardan elde edilecek karın oluşturacağı sermaye çok cüzi bir seviyede

kalacaktır. Yatırımlara mı ayrılsın dış borçların faizi mi ödensin?

Batılılar kontenjanlar yoluyla Polonya dış ticaretine bazı avantajlar tanıyabilirler, sürecin pekişmesi için veya konjonktürel bir sadaka olarak. Polonya'nın Batı pazarlarında rağbet görecek neyi var? Geri kalmış ülke pazarlarına yönelse pek de farklı bir sonuç almak kolay değildir. Kıran kırana bir ticari savaşın sürdüğü dünya pazarında kapılmadık köşe yoktur. Yeni bir gedik açmak da korkunç bir rekabet gücü gerektirir. Polonya'da üretkenliği arttıracak teknolojik güç olmadığından yüklenilecek tek faktör ücrettir.

Olağanüstü bir ekonomik çarkı olan Batılı kapitalist ülkeler sıkıntı içinde kıvranıyorlar, enflasyonun ucunu tutunca işsizlik fırlıyor, onunla uğraşınca ödemeler dengesi uçurumlaşıyor ve '70'li yılların başından itibaren periyodik olarak kemer sıkma politikaları uyguluyorlar ama bir türlü düzlüğe çıkamadılar. Kaldı ki bunlar kapitalizmin ustaları. Polonya 'da şimdi acemi çıraklar kalmış kaşarlanmış liberalizm teorilerini keşfediyor ve bir hikmet bekliyorlar. Ricardo'yu, Adam Smith'i, Keynes'i, Friedmann'ı ve benzerlerini döne döne denemeyen kalmadı; sonuçları görmek için yetkin bir ekonomist olmanın hiç de gereği yok. Her şeyi halletmek için Polonya işçi sınıfından sadece 6 aylık bir moratoryum, yani grevlere direnişlere son verilmesini isteyen Walesa'nın serseriliğini seviyeli bir dille tanımlamak mümkün değil.

Sonuç olarak söylenebilecekleri kısaca özetlemek gerekirse, Polonya'nm yeni "umut" hükümetinin başına çok kısa sürede fırtına bulutlarının birikeceği çok açık ve seçik görülüyor. Batı emperyalizminin bu değişiklikten beklediği Polonya'yı adamakıllı kendi girdabına sokmaktır; gerisi yani bu ülkenin ekonomik sıkıntıları, doğacak yığınla siyasi sorun, onları ne ilgilendiriyor ne de düşündürüyor. Göreceğiz pek yakında şimdiki vaadlerin yerini ucu belirsiz bir umut teorisi alacaktır. " İnce uzun bir yoldasınız, ilerleyin, sabredin, Allah kerim". Bu ekonomik politikanın sonucuna gelince de bundan bir kaç asır önce Osmanlıların imzaladıkları ve tarihe "idam fermanı" diye geçen serbest ticaret anlaşmasından farklı sonuçlar çıkmayacaktır. Eğer başlanan perspektife sadık kalınırsa Polonya Batı kapitalizmi için bir açık pazara dönüşecektir.

Siyasi açıdan ise, Polonya'da kapitalizmin zaferinin pekişmesi elbette komünistler için hiç de iç açıcı olmayacaktır. Fakat sosyalizmi iğdiş edenlerin,onu her türlü rezil uygulamalarına gelişigüzel maske edenlerin, yüzkarası, utanç kaynağı olmuş asalak bürokrat revizyonistlerin iskartaya çıkması objektif olarak olumludur. En azından komünistler bir kamburdan kurtuluyor, adice ve art niyetle, olur olmaz, onların başına kakılan bir vebadan sıyrılmış olunur.

Yeni `reformcu'nun eski...

(Baştarafı s:33'de)

rüşmeyi ve kendilerine kazanmayı deniyor. Bunun için bir çok buluşma oldu. İlk buluşma Lusaka'da gerçekleşti. Büyük maden şirketlerinin şeflerinden biri, yani de Beers'in menejeri ile ANC görüştüler ve bir açıklama yayınladılar. Açıklamada çeşitli konular üzerinde görüş ayrılıklarının tespit edildiği; fakat birçok sorunda da ortak görüşte olunduğu bildirildi.

Daha sonra "entellektüeller" bu işleri üstlendi. Onlar ANC ile önce Lusaka'da, daha sonra da Batı-Afrika ve Federal Almanya'da biraraya geldiler. Bu görüşmeler için Sovyetler Birliği'nden de bir kaç entellektüel gönderildi. Bu "entellektüeller" ekonomide önemli görevler üstlenmiş, eğitilmiş insanlar olarak tanımlanabilir. Onlar, şimdiden, ANC'nin iktidarı ele geçirmesi durumunda ekonomik hakimiyetlerini, bugün ekonominin doğrudan bir temsilcisi olarak ortaya çıkmaksızın, güvenceye almayı deniyorlar.

Sizin görüşünüze göre, Güney Afrika kurtuluş mücadelesi ile dayanışma hareketi için özellikle önemli olan nedir?

Önce, fiilen, kurtuluş mücadelesi üzerine kamuoyu yaratılmalıdır. Burada (Federal Almanya'da çev.) televizyon açıldığında, de Klerk reformcu olarak boygösteriyor. Onun önceki şeytanla aynı olduğu kamuoyuna gösterilmelidir. Sonra eleştirici dayanışma hayata geçirilmelidir. Bu, kurtuluş hareketinin ideolojik yöneliminin üstünün örtülmesi demek değildir. Tersine, eleştirel diyaloğun varolmasını ifade eder. Kuşkusuz emperyalizmin metropolündeki sizin mücadeleniz de iyi bir destektir. Maddi araç-gereç yardımı da çok önemlidir. Çünkü biz güçlü bir düşmanla karşıkarşıyayız.

Güney Afrika'da seçimler ve rejimin yeni manevraları

H.Akarsu

Dünyanın tek ırkçı devleti Güney Afrika'da 6 Eylül'de parlamento seçimleri yapıldı. 26 milyon siyahın temsil hakkının olmadığı ülkede, beyazlar, melezler ve hint kökenliler gene kendileri çalıp, kendileri oynadılar. Siyah halk, sendikaları, kitle örgütleri, partileri ile seçimlerden çok önce, kendileri dışındaki ve 40 yıldır, 12.kez tekrarlanan bu seçim maskaralığına, son yılların en büyük protesto gösterileri ile cevap verdi; seçimleri boykot etti.

Seçim günü, sendikaların genel grev çağrısına, Güney Afrika tarihinin en büyük katılımı olarak nitelenen, 3 milyondan fazla işçi, emekçi katıldı.

Seçim öncesi yapılan seçimleri protesto gösterilerinde 60'tan fazla gösterici öldürüldü. 1000'den fazlası tutuklandı. Siyah halkın direnişinin kalbi olan başkent Cap'ta seçim günü akşamı yapılan gösteride polis 23 kişiyi kurşunlayarak öldürdü, yüzden fazla gösterici yaralandı.

Sadece seçim döneminde dökülen kan ve polisin vahşi saldırıları bile, yıllardır uygulanan kırbaç, jop ve dipçik politikasının, son zamanlarda sık sık duyulan "reform" laflarına karşın aynen devam ettiğini gösteriyor. Irkçı rejim ancak zorbalıkla ayakta durabiliyor.

Fakat Güney Afrika'da işler artık ırkçı rejim, emperyalistler ve sermaye sınıfı için eskisi kadar kolay ve kendi istedikleri çizgide gitmiyor. Bir yandan ırkçı rejim ile siyah halk; diğer yandan ise Afrika'nın bu en gelişmiş kapitalist ülkesinde işçi sınıfı ile Güney Afrika burjuvazisi ve emperyalistler arasındaki çelişkiler alabildiğine sertleşiyor. Irkçı rejim, ilerici dünya kamuoyu önünde lanetleniyor, düne kadar baş destekçiliği yapan emperyalist devletler bile ırkçı rejimi eskisi gibi açıktan destekleyemiyor, Türkiye, İsrail, Şili gibi ülkelerin dışındaki devletler ya Güney Afrika ile ilişkilerini kesiyor, ya da ilişkilerde eski rahatlığı gösteremiyorlar.

Kamuoyundan yükselen baskılar sonucu, ırkçı rejimin baş destekçilerinden olan ABD, Federal Almanya, ve İngiltere bile Güney Afrika'da artık siyasi reformların zamanının geldiğinden sözediyor.

Endüstrisi, esas olarak Güney Afrika'dan yok pahasına alınan stratejik ve kritik önemli madenlere bağımlı olan, ülkedeki yabancı sermaye yatırımları içinde baş sıralarda yer alan Federal Almanya, Güney Afrika'daki gelişmelere burnunu sokuyor. Son yıllarda Güney Afrika ile Federal Almanya arasındaki çeşitli seviyelerden resmi ziyaretlerin trafiği yoğunlaştı.

Daha geniş, bölgesel ve dünya politikası çerçevesinde ise Afrika'nın güneyindeki çeşitli isyan ateşleri ABD ve Sovyetler Birliği arasındaki görüşmeler, Gorbaçov-Reagan zirvelerinde varılan anlaşmalara göre tavsatılıp, söndürülüyor. Hiç değilse etkisizleştirilmesi yönünde adımlar atılıyor.

Önce Mozambik'deki ilerici rejim Güney Afrika-ABD destekli karşı-devrimciler tarafından yıpratılıp, yıkımla karşı karşıya bırakıldı. Daha sonra Federal Almanya, ABD, Güney Afrika arasındaki görüşmelerle teslim alındı. Burjuva basın ve yayın organlarının çok sevdikleri adlandırma ile "marksist rejim" piyasa ekonomisine entegre edildi." Ancak bundan sonra karşı-devrimci çetelerin suyu kesildi ve yıllardır Mozambik halkına karşı, yaptıkları zulmün, üstüne de sünger çekildi.

Daha sonra Angola, Güney Afrika, Küba arasında ABD'nin arabuluculuğu ile yürütülen görüşmelerde Angola'daki iç savaş Namibya'daki kurtuluş savaşı "çözüme bağlandı." Güney Afrika yıllardır Namibya ve Angola'da döktüğü kanların hesabını vermeden, bu ülkelerde yaptığı yıkımları tazmin etmeden geri çekildi. Ayrıca, ANC'nin Angola'daki askeri üsleri, barınakları kapatıldı, bölgedeki hareket olanakları daraltıldı. Güney Afrika'nın zaten yıpranmış olan işgalci güçlerini, ülke içindeki direniş hareketine yöneltmesi, iç baskıyı yoğunlaştırmasına olanak verildi.

Bu siyasi, askeri gelişmeler Güney Afrika'nın ekonomik hayatında yansımasını buluyor. Sınırlı

ve bir kısmı gerçekte göstermelik de olsa çeşitli ülkelerin ırkçı rejime karşı uyguladığı ekonomik yaptırımlar ekonomiyi olumsuz yönde etkiliyor. Güney Afrika'daki siyasi ortamı güvensiz bulan dış sermaye ya yatırım yapmaktan çekiniyor, ya da mevcut varlığını daraltıyor. Bunun yanında dünya pazarında hammadde fiyatlarının ucuzlaması, ihracatının çoğunluğu ham maden cevherine dayanan Güney Afrika'nın dış ticaretini olumsuz yönde etkiliyor. Dış borçları artıyor. Enflasyon oranı %20'leri aşıyor. İşsizlik özellikle siyahlar arasında %40'ları buluyor.

Irkçı rejimin yeni manevrası

Ekonomik hayattaki olumsuz gelişmeler, toplumsal hayatın her alanına yayılmış ırkçı sistem ve eşitsizlikler, direniş hareketinin geniş kitleleri yönlendirebilme gücüne erişmesi gibi etkenler, siyah halkın, işçi sınıfının ırkçı rejime ve sermayeye karşı direnişini artırıyor. Rejimin hareket alanı daralıyor. İçeride politik istikrarsızlığın boyutları genişliyor. Dış baskılar, özellikle uluslararası tekellerin varlıklarını güvenceye alabilmek, köklü dönüşümleri önleyebilmek için çeşitli ara yollar, "reformlar" gündeme getiriliyor.

Bu çerçevede, seçimler öncesinde yapılan politik manevralardan biri, yıpranmış ve teşhir olmuş Botha'nın görevlerinden alınıp, yerine "reformcu" olarak lanse edilen Frederick de Klerk'in getirilmesi oldu.

De Klerk, çeşitli konuşmalarında Apartheid politikasının reforme edileceği sözünü veriyor. Başkanlığa gelir gelmez efendilerinin ayağına koşarak, ABD, İngiltere ve Federal Almanya'ya güvence verip, destek dileniyor. Bu ülkeler de, de Klerk'in ülkesinde düzeni sağlayacağı, ırkçılığı reforme edebileceği hakkında ümitlerini dile getirerek, destek veriyorlar.

Daha sonra de Klerk ANC'nin esas üslerinin ve yönetim merkezinin bulunduğu Zambiya'ya resmi bir ziyaret yapıyor. Bölgede sözde barışçı bir hava estirmeye çalışıyor.

Bu arada çok önemli bir gelişme de ANC önderi Mandela ile ırkçı rejimin en üst temsilcisinin görüşmesi ve ardından Mandela'nın, bu görüşmelere olumlu baktığını, Güney Afrika'daki sorunların çözümüne yardımcı olacağını açıklaması oldu.

Elbette Mandela, kendi başına bu geri, uzlaşmacı adımları atmıyor. Mandela ırkçı rejim görüşmeleri, yabancı sermaye çevreleri, Sovyetler Birliği ve ANC arasında Lusaka, Batı Afrika ve Federal Almanya'da çeşitli defalar yapılan görüşmeler sonunda varılan uzlaşmaların sonucudur.

Dış ve iç sermaye çevreleri, emperyalist devletler çeşitli kurtuluş örgütlerinden bazılarını destekleyerek; gerici Zulu kabile güçlerini ilerici örgütlere karşı kışkırtarak, kiliseyi devreye sokarak siyasi gelişmeleri yönlendirmeye olası bir iktidar değişikliğinde ekonomik varlık ve çıkarlarını güvenceye almaya çalışıyorlar.

De Klerk'in "reformları" işte bu politik gelişmelerin ifadesidir. O, artık Güney Afrika'da hiçbir gurubun ("ırk" yerine "grup" kavramı kullanılmaya başlandı!) hakim olamayacağından sözediyor. Beyazların egemenliğini başka bir dille onaylıyor. Bunun siyasi arenadaki yansıması, beyazların egemenliğinde, beyazlar, Hintliler ve melezlerden oluşan üç bölümlü parlamentoda siyahlara dördüncü bir bölümü vermektir. Bu ekonomide, toplumsal hayatta beyazların hakim olduğu ortamda, siyah çoğunluğa göstermelik bir temsil hakkı vererek, ırk ayrımı politikasını ehvenileştirmek, siyah halkın öfkesini yatıştırmak manevrasından başka bir şey değildir. De Klerk siyahlarla görüşmeden sözediyor. Ama kendi çizdiği çerçevede. Yasaklanmış ANC ve diğer radikal örgütlerle değil. Her "grubun" kendi işlerini kendilerinin yola koymasından sözediyor. Ama mevcut sosyal karşıtlıklar ve mevcut yerleşim bölgeleri çerçevesinde. Siyah halk, kurak, kıraç topraklar üzerinde Homaland'larda kendi işlerini kendileri çözecek!... Kısaca şimdiye kadar olduğu gibi beyazlar efendi, siyahlar köle olarak!... Siyah halkın bu tür oyalama taktiklerine karnı tok. Bu yüzdendirki en çok reformlardan sözedildiği, "reformcu" de Klerk'in başı çektiği son seçimler sırasında Güney Afrika tarihininin en büyük genel grevi gerçekleştirildi. De Klerk'in politik oyunlarını siyah halk elinin tersiyle itti. Son seçimlerin meşru olmadığını açıkça dosta düşmana gösterdi.

Güney Afrika işçi sınıfının, siyah halkının eylemleri, tüm engellemelere, ırkçı rejimin oyunlarına, baskı ve zulmüne rağmen, Güney Afrika'da böyle gelmiş olan işlerin böyle gitmeyeceğini gösteriyor.

"Yeni 'reformcu'nun eski şeytandan farkı yok"

Almanya Marksist-Leninist Partisi (MLPD)'nin haftalık yayın organı Rote Fahne'nin (Kızıl Bayrak) 37.sayısında, Güney Afrika'daki son gelişmeler üzerine Pan Afrikanist Congress örgütünün temsilcisi Philip Mokgadi ile yapılmış bir röportaj yayınlandı. Aydınlatıcı buluyor ve yayınlıyoruz.

Niçin Botha görevinden geri alındı ve Frederik de Klerk hükümet başkanı oldu?

Bunun her şeyden önce iki nedeni var: Bir kere bütün dünya Güney Afrika'daki reformlar için Botha'nın gücünün bittiğini açıklamıştı. Şimdi de de Klerk parti şefi seçildi. Bunu takiben yaptığı Avrupa gezisinden bu yana Thatcher, Busch ve Kohl, onu, Güney Afrika'daki reformları rayına koyabilecek biri olarak kabul ediyorlar.

İkinci neden ezilen halkın öfkesinin birikmesidir. Bu durumu yumuşatmak amacıyla dış dünya yazılı olmayan bir metin üzerinde anlaştı. Thatcher ve Kohl, de Klerk'in, Kurtuluş Örgütleri ile görüşmeleri gerçekleştirebileceğine inanıyorlar. Botha ise Kurtuluş Hareketleri tarafından dayatılan, Nelson Mandela'nın serbest bırakılması gibi bir ön şart ile karşı karşıya idi. Botha bu ön şartı kabul etmemekte ayak diretiyordu. Artık şimdi, de Klerk'in seçimlerden sonraki ilk işinin Mandela'yı serbest bırakmak olacağına inanılıyor.

De Klerk kelimesi kelimesine şöyle dedi: "Güney Afrika'daki beyazların egemenliği yokedilmek zorundadır." Bu sözler, Apartheid, ırk ayrımcılığı politikası yokedilecektir anlamına mı geliyor?

Şu anda, Güney Afrika'da Avrupa kökenli nüfus, Asya ve Afrika kökenliler üzerinde baskı kuruyor. De Klerk açıkça hiçbir ırkın ya da grubun diğerleri üzerinde baskın olamayacağını söyledi. Herkesin anlayabileceği gibi, bu, çoğunluğun egemenliğine izin verilmeyecek demektir. Çünkü, nüfusun yaklaşık %70'i siyahtır. Gerçekten o, şimdiki üç bölümlü parlamentonun genişletilmesinin yolunu yapıyor. De Klerk, Afrika kökenli insanlar için bir dördüncü bölümün ilavesini istiyor. Onun, her grubun kendi işleri üzerinde karar vermesini söylemesi çelişkiyi içermektedir.

Bu, pratik olarak şöyle ifade edilebilir: Örneğin Johannesburg'da şehir merkezi beyazlara ayrılmıştır; yakın semtler Asya kökenlilere, daha uzakları melezlere. Biz siyahlara ise Soweto. Ama kim bunu bize ayırdı? Şimdi artık parlamentodaki bizim bölümde kendi işlerimizi düzenleyebilecek miyiz? Bizim işlerimizin neler olduğunu gerçekten kim belirleyecek?

Kısa bir süre önce, parlamentoya, bu konuda bir yasa tasarısı sunuldu. Bu tasarıda Apartheid, ırk ayrımcılığı politikası yok edilmiyor, tersine, sadece sivrilikleri yok edilmiş bir biçime sokuluyor.

De Klerk'in seleflerinden biri olan Verwoerd, şu malum Homeland (siyahlara ayrılmış zorunlu yerleşim bölgeleri. çev.) sistemini icat edip yürütmüştü. Bu sistem de, icat edildiği zamanlarda, aynı şekilde temellendirilmişti. Biz, kendi işlerimizi düzenleyebilmemiz için kıraç, çorak topraklara, Homeland'lara gitmeliymişiz! Bu politika boşa çıkarılmalıdır.

De Klerk'in seçilmesiyle kurtuluş hareketleri için ne değişecektir?

Güney Afrika Kurtuluş Hareketi iki kampa bölündü. Bunlardan biri, PAC (Pan Afrikanist Congress) diğeri ANC (African National Congress) tarafından yönetiliyor. PAC kampının güçleri Güney Afrika için gelecek modelleri yada benzerleri üzerine görüşmelere pek önem vermiyor. PAC mevcut sistemin tamamen parçalanıp yokedilmesini ve yerine yeni bir sistemin kurulmasını hedeflemektedir. Diğer kamp, mevcut kurumlarla herhangi bir şekilde iktidara ulaşarak, yukarıdan aşağıya sistemin reforme edilebileceğine inanıyorlar.

Hakim sınıflar, son yıllarda bir sömürge üssünün düşmesinden sonra diğerinin düştüğünü gördüler. Onlar Güney Afrika'nın da güvenli olmadığını biliyorlar, ve mücadelenin radikalleşmekte, silahlı mücadelenin yoğunlaşmakta olduğunu farkediyorlar. Şimdi bu beyler, kurtuluş hareketinin bir bölümünü kendi etkileri altına alarak diğerlerini izole etmeye çalışıyorlar.

Yabancı sermaye yeni hükümet başkanı hakkında ne gibi bir tutum alacak?

Yabancı sermaye direnişin bir bölümü ile gö-

(Devamı s. 30'da)

Marksizmin tarihsel

(Başlarafı s.36'da)

farklı türden burjuva reformları için, ortaçağ kalıntılarına çok daha az yer bırakacak reformlar için çaba gösterme eğilimindeydi. Ücretli işçiler, etraflarında ne olup bittiğinin bilinçli olarak farkına vardıkları sürece, birbirinden farklı bu iki eğilimin çatışmasına karşı, kendileri için belirli bir tutum saptamak eğilimindeydiler. Her iki eğilim de, burjuva sistemin tümüyle farklı biçimlerini, gelişmesinin tümüyle farklı hızlarını, ilerici etkisinin farklı düzeylerini belirleyerek, bu sistemin çerçevesi içerisinde kalıyordu.

Böylece, birinci dönem zorunlu olarak, genellikle marksizmin taktik sorunları diye bilinen sorunları -bir rastlantı sonucu olarak da değil- öne çıkarmıştır. Hiçbir şey, çeşitli renklerdeki *Vekhi* izleyicilerinin sandığı gibi, bu sorunlar üzerinde tartışmaların ve farklılıkların "aydınlar" arasında bir tartışma, "olgunlaşmamış proletarya üzerinde bir etkinlik mücadelesi", "aydın kesimin proletaryaya uyarlanmasının" bir ifadesi olduğu düşüncesinden daha yanlış olamaz. Tersine, sırf bu sınıf olgunluğa ulaştığı içindir ki, Rusya'nın burjuva gelişmesindeki farklı iki eğilimin çatışmasına kayıtsız kalamamıştır, ve bu sınıfın ideologları, bu farklı eğilimlere (dolaysız ya da dolaylı olarak, doğrudan ya da ters yansısı içinde) uygun düşen teorik formülasyonları sağlamaktan geri duramamışlardır.

İkinci dönemde, Rusya'daki burjuva gelişmesinin farklı eğilimleri arasındaki çatışma günün konusu *değildi*, çünkü bu eğilimlerin *her ikisi de* "gericiler" tarafından ezilmiş, geriye itilmiş, susturulmuş ve, bir süre için bastırılmıştı. Ortaçağ gericileri yalnızca meydanı işgal etmekle kalmamışlar, aynı zamanda da burjuva toplumunun en geniş kesimlerini *Vekhi*'nin propagandasını yaptığı duygularla, bir karamsarlık ve bıkkınlık havasıyla doldurmuşlardır. Su yüzünde görünen, eski düzenin düzeltilmesinin iki yöntemi arasındaki çarpışma değil, bir her türden düzeltmeye inancın yitirilmesi, bir "boyun eğiş" ve "tövbekarlık" havası, bir anti-sosyal öğretilere sarılma, bir gizemcilik yaygınlığı vb. idi.

Bu şaşılacak ölçüdeki beklenmedik değişme ne raslansaldı, ne de tek başına "dışsal" baskının bir sonucuydu. Bir önceki dönem, kuşaklar ve yüzyıllar boyu siyasal sorunlara uzak kalmış, yabancı kalmış olan halk kesimlerini öylesine derinden çalkalamıştı ki, "eski" değerlerin bir "yeniden değerlendirilmesi", temel sorunların yeni bir incelenmesi, teoriye, politikanın belli-başlı sorunlarına ve ABC'sine karşı yeni bir ilginin doğması doğal ve kaçınılmazdı. Uzun uykularından birdenbire uyanan ve son derece önemli sorunlarla karşı karşıya gelen milyonlar, artık bu düzeyde kalamazlardı. Onlar, durup dinlenmeden, temel sorunlara bir dönüş yapmadan, eşi görülmedik zenginlikteki dersleri "sindirmelerine" yardımcı olacak ve çok daha geniş yığınların yeniden ileri doğru yürümelerini, ama bu kez çok daha sağlam, daha bilinçli, daha güvenli, daha kararlı olarak yürümelerini, olanaklı kılacak yeni bir eğitim görmeden, eylemlerini sürdüremezlerdi.

Tarihsel gelişmenin diyalektiği öyleydi ki, ilk dönemde, ülke yaşamının her alanında acil refomların yapılması gündemde idi. İkinci dönemde, gündemde olan, deneyimin eleştirel incelenmesinin yapılması, daha geniş kesimlerce özümlenmesi, onun, deyim yerindeyse, toprak altına, çeşitli sınıfların gerideki saflarına sızdırılması idi.

Marksizm, tam da, cansız bir dogma olmadığı, tamamlanmış, hazır, değişmez bir öğreti olmadığı, eylemin canlı bir kılavuzu olduğu içindir ki, toplumsal yaşam koşullarındaki şaşılacak kadar beklenmedik değişmeleri yansıtmak zorundaydı. Bu değişme, derin parçalanmalar ve dağılmalarda, yalpalanmanın her biçiminde, kısaca, marksizmin çok ciddi bir *iç* bunalımında yansıyordu. Bu parçalanmaya karşı kararlı bir direnme, marksizmin *temellerini* ayakta tutmak uğruna kararlı ve inatçı bir mücadele, yeniden gündem konusu olmuştu. Bir önceki dönemde, amaçlarını formüle ederken marksizmden uzak duramayan sınıfların çok geniş kesimleri, bu öğretiyi son derece tek-yanlı ve sakat bir biçimde özümlemişlerdi. Belli "sloganları" ezberlemişler, verilecek yanıtların marksist ölçütlerini *anlamaksızın*, taktik sorunlara, belli yanıtlar vermeyi öğrenmişlerdi. Toplumsal yaşamın çeşitli alanlardaki "tüm değerlerin yeniden değerlendirilmesi", marksizmin en soyut ve genel felsefi temellerinin bir "gözden geçirilmesine" yolaçtı. Değişik eğilimdeki burjuva felsefesinin etkisi, marksistler arasında başgösteren mahçı salgın içinde ifadesini buldu. Ezberlenmiş, ama anlaşılmamış, üzerin-

de düşünülmemiş "sloganlar"ın yinelenmesi, boş lafebeliğinin yaygın bir biçimde hüküm sürmesine yolaçtı. Bunun pratik ifadesi, açık ya da utangaç "otzovizm", ya da marksizmin "legal bir tonu" olarak otzovizmin kabulü gibi kesenkes marksist olmayan, küçük-burjuva eğilimlerdi.

Öte yandan, *Vekhi* dergisinin havası, burjuvazinin çok geniş kesimlerini saran vazgeçme havası, marksist teoriyi ve pratiği "ılımlı ve dikkatli" kanallara hapsetmeyi isteyen eğilime sızmıştı. Burada, marksizmden geriye kalan tek şey, "hiyerarşi", "hegomonya" vb. konusundaki baştanbaşa liberalizm anlayışıyla dolu iddiaları örtmeye yarayan bir laf kalabalığı idi.

Bu makalenin amacı, bu iddiaları incelemek değildir. Marksizmin geçirmekte olduğu bunalımın derinliği ve onun şu dönemdeki toplumsal ve ekonomik durumla olan bağıntısı konusunda yukarda söylenmiş olanları sergilemek için bunlara şöyle bir değinmek yeterlidir. Bu bunalımın ortaya çıkardığı sorunlar bir yana itilemez. Laf boğuntusuna getirip bunları baştan savma girişimlerinden daha tehlikeli ya da daha ilkesizce bir şey olamaz. Bunalımın derinliğini ve buna karşı savaşmanın zorunluluğunu kavramış *bütün* marksistleri, marksizmin çeşitli "yol arkadaşları" arasında burjuva etkisinin yayılmasıyla, tamamen karşıt yönlerden çarpıtılmakta olan, marksizmin teorik dayanaklarının ve temel önermelerinin savunulması yolunda birleştirmekten daha önemli bir şey yoktur.

İlk üç yıl, geniş kesimleri, şimdi artık bir çok durumlarda gerçekten de ciddi bir biçimde marksizmle ilk kez tanışmaya başlayan kesimleri, toplum yaşamına bilinçli olarak katılma yolunda uyandırmıştır. Burjuva basın, bu konuda önce olduğundan çok daha yanıltıcı fikirler yaratıyor ve bunları çok daha geniş bir biçimde yayıyor. Bu koşullar altında, marksist saflardaki dağılma özellikle tehlikelidir. Bu nedenle, şu sıralarda bu dağılmanın kaçınılmazlığının nedenlerini anlamak, bu dağılmaya karşı tutarlı bir mücadele için saflarını sıklaştırmak, terimin en dolaysız ve en kesin anlamıyla, bugünün marksistlerinin görevidir.

Aralık 1910
Marx-Engels-Marksizm,
Sol Yayınları, s.297-302

Kürt ulusal hareketi...

(Baştarafı s.14'de)

zam bir etki yaratacaktır. Dolayısıyla bu ve Kürtlere dönük her türden haksızlık işçi sınıfı içinde anında bir propaganda, teşhir ve bilinçlendirme çalışmasının konusu edilmelidir. Kürt sorunu ancak böylesi bir yönelişin ürünü olan bir çalışma ile işçi sınıfının gündemine sokulabilir. Ve işçi sınıfının bu soruna sahip çıkıp, tutum alması, Kürtlere dönük, günlük uygulamalar da dahil, her saldırıya karşı protestolar yükseltmesi de böylece olanaklı hale gelebilir. Sosyalist anlamıyla politik bir işçi hareketi yaratmak da buna bağlıdır.

Kürtlere özgürlük mücadelesinde en kararlı ve içten desteği, yalnızca sosyalist bir işçi hareketi verebilir. Bu hareketin Kürtlere sunacağı destek, Kürt ulusal haraketinde içten içe taşınan işçi hareketi ile birleşme eğilimine güven aşılayıp, gerçeklik haline getirebilir. Sosyalistler tüm güçlerini böylesi bir hareketin yaratılmasına hasretmelidirler.

Marksizmin tarihsel gelişmesinin bazı özellikleri

V.İ.Lenin

Bizim öğretimiz -demiştir Engels, kendini ve ünlü dostunu kastederek- bir dogma değil, bir eylem kılavuzudur. Bu klasik tümce, marksizmin çok sık gözden kaçırılan bu yönünü, dikkat çekici bir güç ve anlatımla vurgulamaktadır. Ve bu yönü gözden kaçırırsak, marksizmi tek yanlı, çarpıtılmış ve cansız bir şeye döndürmüş oluruz; onu hayat kanından yoksun bırakmış oluruz; onun asıl teorik temellerini -diyalektiği, her şeyi kucaklayan ve çelişkilerle dolu tarihsel gelişim öğretisini- altüst etmiş oluruz; tarihin her yeni dönemeciyle değişebilen, dönemin belirli pratik görevleriyle olan bağıntısını yıkmış oluruz.

Gerçekten de zamanımızda, Rusya'da marksizmin geleceğiyle ilgilenenler arasında, marksizmin tam da bu yönünü gözden kaçıran kimselere pek sık rastlarız. Oysa, son yıllarda Rusya'nın, durumu -en dolaysız ve en çabuk bir biçimde eylem koşullarını, ve böylece de eylemin amaçlarını belirleyen toplumsal ve siyasal durumu- alışılmadık bir hızla ve alışılmadık bir güçle ani bir değişikliğe uğratacak şekilde değişimler geçirdiği herkes için açık-seçik olmalıdır. Hiç kuşkusuz ben, sınıflar arasında temel ilişki değişmeden kaldığı sürece, tarihin dönemeçleriyle değişmeyecek olan genel ve temel amaçlardan sözetmiyorum. Besbelli ki, Rusya'daki ekonomik (yalnızca ekonomik de değil) evrimin bu genel eğilimi, Rus toplumunun çeşitli sınıfları arasındaki temel ilişki gibi, örneğin, son altı yıl içerisinde değişmemiştir.

Ama, acil ve doğrudan eylemin amaçları bu dönemde tıpkı güncel toplumsal ve siyasal durumun değişmesi gibi çok çarpıcı değişmelere uğramıştır, ve *bunun sonucu olarak* da, marksizm, yaşayan bir öğreti olduğuna göre, onun da *çeşitli* yönleri ön plana geçmek *zorundaydı*.

Bu düşünceyi açıklığa kavuşturmak için, geçmiş altı yıl boyunca gerçek toplumsal ve siyasal durumdaki değişime şöyle bir gözatalım. Hemen, iki tane üç yıllık dönem görüyoruz: biri kabaca 1907 yazında, öteki de 1910 yazında son buluyor. İlk üç yıllık dönem, salt teorik bakış açısından, Rusya'daki devlet sisteminin temel niteliklerindeki hızlı değişmelerle ayırdedilir; üstelik bu gelişmelerin izlediği yol dümdüz değildi ve her iki yöne doğru yalpalamalar oldukça büyük ölçüdeydi. "Üstyapıda"ki bu değişmelerin toplumsal ve ekonomik temelleri, Rus toplumundaki *bütün* sınıfların, *en farklı* alanlarda (Dumanın içinde ve dışında faaliyet, basın, dernekler, toplantılar vb.) eylemleriydi; bu, tarihte eşi az görülür nitelikte açık ve etkin, yığınlar ölçüsünde bir eylemdi.

İkinci üç yıllık dönem, bunun tersine, -yineleyelim ki, salt teorik, "toplumbilimsel" açıdan değerlendiriyoruz- hemen hemen durgunluk denebilecek yavaşlıktaki bir evrimle ayırdedilir. Devlet sisteminde elle tutulur önemli hiç bir değişme yoktu. Önceki dönemde gelişen eylemlerin yeraldığı "arenalar"dan büyük bir çoğunluğunda *sınıfların* hemen hemen hiçbir açık ve değişik eylemi yoktu.

Bu iki dönemin benzerliği, her ikisinde de Rusya'nın kapitalist evrimden geçmiş olmasıydı. Bu, ekonomik evrimle birtakım feodal ve ortaçağ kurumların varlığı arasındaki çelişki hala duruyordu, ve bazı kuruluşların kısmen bir burjuva niteliğe bürünmesi gerçeğiyle ortadan kaldırmaktan çok, daha da artırılmıştı.

İki dönem arasındaki farklılık ise, birincisinde, yukarda sözü edilen hızlı ve düzgün olmayan değişmelerin tam olarak hangi biçimi alacağı sorununun başat, tarihe yön veren sorun oluşudur. Bu değişmelerin içeriği, Rus evriminin kapitalist niteliğine bağlı olarak burjuva olmak zorundaydı; ama burjuvazinin de farklı türleri vardır. Az çok ılımlı bir liberalizmi savunan orta ve büyük burjuvazi, sınıfsal konumu nedeniyle, ani değişmelerden korkuyordu ve hem tarım sistemindeki, hem de siyasal "üstyapıdaki" eski kurumların geniş kalıntılarının varlıklarını korumaya çabalıyordu. Kırsal küçük-burjuvazi, "yalnızca ellerinin emeğiyle" yaşayan köylülerle içiçe geçmiş olarak,

(Devamı s:34'de)